Uchwała Nr XXV/111/26
Rady Gminy w Chotczy
z dnia 27 lutego 2026r.

w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chotcza na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025r. poz. 1153 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025r. poz. 647 z późn. zm.) Rada Gminy w Chotczy uchwala, co następuje:

§1. Uchwala się „Pogram Ochrony Środowiska dla gminy Chotcza na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033" w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chotcza.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Przemysław Zawolski

Uzasadnienie do przyjęcia dokumentu pn. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chotcza na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033"

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chotcza na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033" został opracowany zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025r. poz. 647 z późn. zm.). Zawiera cele i zadania, które powinna realizować gmina w celu ochrony środowiska w swoich granicach administracyjnych.

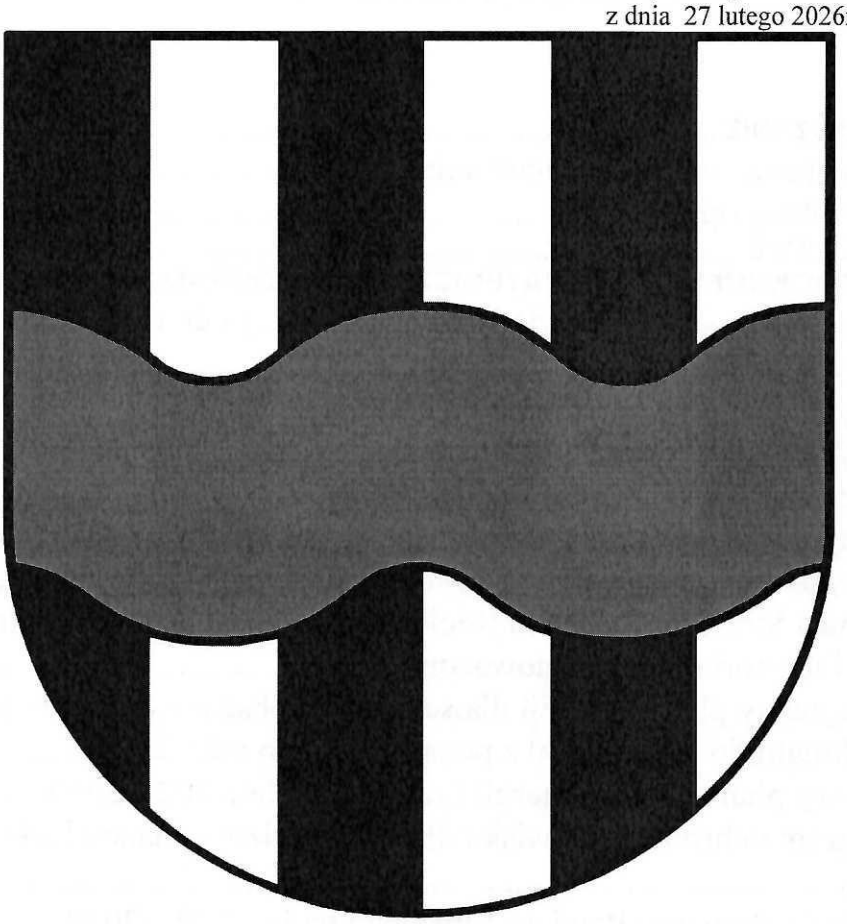
Głównym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest sprecyzowanie działań, jakie można przedsięwziąć w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Zadania stawiane przed jednostką samorządu terytorialnego pokrywają się z założeniami podstawowej dokumentacji programowej i strategicznej. Program Ochrony Środowiska jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania ochroną środowiska na szczeblu gminnym. Stanowi pomost między konkretnymi działaniami a dokumentami, które dotyczą ekologii.

Zakres i stopień szczegółowości Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chotcza na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033. wynika z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024r. poz. 1112 z późn. zm.) i został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Warszawie. Projekt Programu wraz z jego prognozą oddziaływania na środowisko został również poddany opiniowaniu przez ww. organy, natomiast sam projekt Programu został pozytywnie zaopiniowany przez Zarząd Powiatu Lipskiego.

Wójt Gminy Chotcza, zgodnie z art. 39 ww. ustawy zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w opracowywaniu POŚ podczas konsultacji społecznych. W terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości obwieszczenia (w dniach 13.11.2025r. do 05.12.2025r.) W trakcie okresu trwania okresu konsultacji społecznych żadnych uwag nie wniesiono.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Przemysław Zawolski

Załącznik do Uchwały Nr XXV/111/26
Rady Gminy w Chotczy
z dnia 27 lutego 2026r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOTCZA

na lata 2026 - 2029

z perspektywą do roku 2033

Chotcza 2025

Spis treści

1. WPROWADZENIE **6**
1.1. Podstawa i zakres opracowania 6
1.2. Cel i zakres opracowania 7
2. STRESZCZENIE **8**
3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI **9**
3.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 - perspektywa do 2030 r. 10
3.2. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku 10
3.3. Polityka ekologiczna Państwa 2030 10
3.4. Strategia produktywności 2030 11
3.5. Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku 11
3.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030. 11
3.7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony 12
3.8. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 12
3.9. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 12
3.10. Program ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego do 2030 roku 12
3.11.Strategia Rozwoju Powiatu Lipskiego na lata 2021-2030 13
4. METODYKA **13**
CHARAKTERYSTYKA GMINY **14**
5.1. Położenie geograficzne i ukształtowanie terenu gminy 14
5.2. Gospodarka 15
5.3 Rolnictwo 16
5.4 Demografia i mieszkalnictwo 17
5.5 Klimat 19
5.6 Hydrografia i hydrogeologia 19
5.7 Geologia 21
5.8 Sieć gazowa 22
5.9 Zaopatrzenie w ciepło 22
5.10 Układ komunikacyjny 22
5.11 Elektroenergetyka 23
5.12 Szkolnictwo i opieka zdrowotna 24
5.13 Opieka zdrowotna 24
5.14 Kultura, zabytki i turystyka 24
6. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA GMINY CHOTCZA–OBSZARY INTERWENCJI **26**
6.1 Gospodarowanie wodami 26
6.1.1 Wody podziemne 26
6.1.2 Podsumowanie 27
6.2. Gospodarka wodno – ściekowa 27
6.1. Podstawa prawna 27

6.2.1. Sieć wodociągowa 28
6.2.4 Tereny zagrożenia powodziowego 29
6.2.5 Sieć kanalizacyjna 29
6.2.6 Podsumowanie 30
6.3. Ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego 30
6.3.1. Podstawa prawna 30
6.3.2. Źródła zanieczyszczenia powietrza 30
6.3.3. Podsumowanie 31
6.4. Gleby 31
6.4.1. Podsumowanie 34
6.5.1. Występowanie kopalin 34
6.5.2. Podsumowanie 34
6.6. Zagrożenie hałasem 35
6.6.1. Poziomy hałasu 35
6.6.2. Źródła hałasu 37
6.6.3. Podsumowanie 37
6.7. Pola elektromagnetyczne 38
6.7.1. Instalacje 38
6.7.2. Monitoring 38
6.7.3. Podsumowanie 38
6.8. Energia odnawialna 39
6.8.1. Podsumowanie 40
6.9. Zasoby przyrodnicze 41
6.9.1. Podstawa prawna 41
6.9.2. Lasy i ochrona przyrody 41
6.9.2.1 Lasy 41
6.9.3. Obszar Krajobrazu Chronionego 42
6.9.3.1. Obszar Krajobrazu Chronionego Solec n/Wisłą 42
6.9.3.2. Obszar Krajobrazu Chronionego Dolina rzeki Zwolenki 43
6.9.4. Obszary Natura 2000 43
6.9.4.1. Przełom Wisły w Małopolsce (PLH 060045) Małopolski Przełom Wisły (PLH140006) 43
6.9.4.2. Małopolski Przełom Wisły (PLH140006) 43
6.9.4.3. Dolina Zwolenki (PLH140006) 44
6.9.5. Pomniki przyrody 44
6.9.6. Podsumowanie 44
6.10. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów 45
6.10.1. Przepisy prawne 45
6.10.2. Odpady komunalne 46
6.10.3. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym . 47
6.10.4. Podsumowanie 47
6.11. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska 48
7. DZIAŁALNOŚĆ SAMORZĄDU GMINY W LATACH 2021 - 2024 48

8. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE 49
8.1 Założenia strategii rozwoju gminy 49
9.ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA 56
9.1 Ogólne zasady zarzadzania ochroną środowiska 56
9.2 Instrumenty zarządzania środowiskiem 56
10 MONITORING, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA 60
10.1. Monitoring 60
11 SPIS MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH 63
12. SPIS TABEL 64
13.SPIS RYSUNKÓW 65

Wykaz skrótów

SKRÓT	OBJAŚNIENIE
GPOŚ	Gminny Program Ochrony Środowiska
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
JCW	Jednolita część wody
JCWPd	Jednolita część wody podziemnej
KPOŚ	Krajowy Plan Oczyszczania Ścieków
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PGE	Polska Grupa Energetyczna
PGNE	Plan Gospodarki Nisko Emisyjnej
PGWWP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
WFOŚ	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
SRK	Strategia Rozwoju Kraju
BEiŚ	Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko
SRT	Strategia Rozwoju Transportu
SZRWRiR	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybołówstwa
SPA	Strategiczny Plan Adaptacji
AKPOŚ	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa i zakres opracowania

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chotcza" zwany dalej Programem stanowi czwartą edycję dokumentu programowego określającego zadania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Chotcza.

Celem Programu jest przeprowadzenie analizy stanu obecnego środowiska naturalnego w gminie oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządu w zakresie ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska ma dotyczyć działań na rzecz utrzymania bądź przywrócenia równowagi przyrodniczej poszczególnych elementów środowiska, podejmowanych w oparciu o ustalenia aktualnego stanu środowiska. W strukturze programu ochrony środowiska dominuje z reguły wielobranżowy układ prezentacji problemów i celów jak np.

- ochrona zieleni i cennych obszarów przyrodniczych
- ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami
- ochrona jakości wód powierzchniowych i gruntowych
- ochrona jakości powietrza atmosferycznego
- ochrona przed hałasem

Program jest opracowywany w oparciu o szereg przepisów prawnych, z których najważniejsze to:

- ustawa o samorządzie powiatowym
- ustawa o samorządzie gminnym
- ustawa Prawo ochrony środowiska
- ustawa o ochronie przyrody
- ustawa o odpadach
- ustawa o odpadach wydobywczych
- ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków
- ustawa Prawo wodne
- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- ustawa Prawo budowlane
- ustawa Prawo geologiczne i górnicze
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- ustawa o lasach
- ustawa Prawo łowieckie
- przepisy wykonawcze wydane na podstawie tych ustaw oraz w oparciu o dokumenty:
- Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, W-wa 2002 r.
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r
- Polityka Leśna Państwa. 1997
- Program zwiększania lesistości dla województwa Mazowieckiego do roku 2020.
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 (aktualizacja)
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

- Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2030 roku
- Strategia Rozwoju Powiatu Lipskiego na lata 2021-2030
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Chotcza na lata 2018 – 2021 z perspektywą do roku 2025.

1.2. Cel i zakres opracowania

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Polityka ochrony środowiska jest zaś zespołem działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. POŚ powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej jednostki samorządu terytorialnego.

Głównym celem strategicznym dokumentu jest poprawa stanu środowiska na terenie gminy oraz utrzymanie jego dobrego stanu, tam gdzie został on osiągnięty. POŚ przedstawia ponadto kierunki działań w zakresie ochrony środowiska na kolejne lata, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami, których realizacja pozwoli osiągnąć wyznaczony cel. Ze względu na planowany monitoring realizacji dokumentu, stanowi on również narzędzie kontroli stanu środowiska i jego poprawy oraz zrównoważonego rozwoju gminy.

Struktura opracowania obejmuje omówienie:

1) spójności z dokumentami strategicznymi i programowymi wyższego szczebla;

2) sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz jej charakterystyki;

3) oceny stanu środowiska na terenie gminy Chotcza z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami;

4) analizy SWOT S- Strenghts (mocne strony), W- Weeknesses (słabe strony), O- opportunities (szanse), T- threats (zagrożenia)) dla każdego obszaru interwencji;

5) prognozę stanu środowiska w kolejnych latach wraz z omówieniem kwestii adaptacji do zmian klimatu;

6) celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z oceny stanu środowiska i przeprowadzonych analiz SWOT;

7) harmonogramu rzeczowo-finansowego zdefiniowanych zadań własnych;

8) zadań monitorowanych;

9) wskaźników monitorowania postępu realizacji zadań i celów z określeniem źródła informacji i poziomu docelowego;

10) systemu realizacji POŚ w zakresie zarządzania, finansowania i monitorowania w oparciu o ustalone wskaźniki

2. Streszczenie

Czym jest Program Ochrony Środowiska?

Program ochrony środowiska jest podstawą systemu zarządzania środowiskiem. Przedstawia charakterystykę każdego z komponentów środowiska oraz jego mocne i słabe strony, określa elementy zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych i możliwości poprawy ich stanu. Program ochrony środowiska wyznacza ponadto cele, które należy osiągnąć i kierunki działań jakie należy podjąć w perspektywie najbliższych lat, aby poprawić stan środowiska przyrodniczego lub utrzymać go na poziomie gwarantującym stabilność i równowagę przyrodniczą.

Podstawowym celem sporządzania i uchwalania Programu Ochrony Środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu jednostek samorządu terytorialnego. W przedmiotowym opracowaniu dokonano oceny aktualnego stanu środowiska oraz przeanalizowano możliwości jego poprawy na terenie gminy Chotcza z uwzględnieniem jedenastu obszarów przyszłej interwencji:

- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno – ściekowa,
- Ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego,
- Gleby,
- Zasoby geologiczne,
- Zagrożenia hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Energia odnawialna,
- Zasoby przyrodnicze,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Każdy z wyżej wymienionych obszarów zawiera podsumowanie i analizę SWOT, która ma na celu pokazanie mocnych stron Gminy oraz tych, które wymagają interwencji.

Spójność z dokumentami strategicznymi

POŚ jest elementem realizacji polityki ochrony środowiska i opiera się na dokumentach stanowiących jej podstawę. Cele zdefiniowane w POŚ wynikają więc z tych dokumentów i obejmują poprawę stanu środowiska, zrównoważone gospodarowanie jego zasobami, ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka wraz z odpowiednim gospodarowaniem odpadami i ściekami dla zrównoważonego rozwoju jednostki samorządu terytorialnego i jej mieszkańców.

Prognoza stanu środowiska na terenie gminy i adaptacja do zmian klimatu

Na postawie oceny stanu środowiska i dominujących kierunków rozwoju gminy oraz trendów zmian klimatu określono prognozowany stan środowiska na terenie gminy w kolejnych latach, a także omówiono sposoby mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.

Cele, kierunki interwencji i zadania oraz wskaźniki monitorowania

W Programie ujęto 29 zadań jakie Gmina zamierza zrealizować w celu poprawy stanu środowiska. Zadania te będą dotyczyły przede wszystkim poprawy jakości powietrza, gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej. Do każdego z zadań przypisano wskaźniki realizacji, które ułatwią prowadzenie monitoringu realizacji Programu oraz będą stanowiły podstawę przygotowywania raportu z jego realizacji.

System realizacji, monitoringu i sprawozdawczości POŚ

Realizacja POŚ wynika z przepisów prawa, jest jednakże zależna od ilości środków finansowych przeznaczonych na ten cel, innych działań, które gmina jest zobowiązana wykonywać oraz zaangażowania społeczeństwa, na którym spoczywa realizacja niektórych zadań. Z wykonania zapisów POŚ gmina sporządza raporty oparte na monitoringu realizacji zadań i osiągania celów.

3. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Potrzeba opracowania nowego POŚ dla gminy Ciepielów wynika z konieczności dostosowania polityki ochrony środowiska na terenie gminy do zmieniających się przepisów prawa i głównych dokumentów strategicznych, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju, należą do nich m.in.:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Polityka energetyczna Polski do 2040 roku;
- Polityka ekologiczna państwa 2030;
- Strategia produktywności 2030;
- Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku;
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030;
- Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego do 2030 roku;
- Strategia Rozwoju Powiatu Lipskiego na lata 2021-2030.

Poniżej przedstawiono główne cele i założenia polityki środowiskowej wpisane w szereg dokumentów strategicznych i programowych, do których nawiązuje niniejszy POŚ.

3.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 - perspektywa do 2030 r.

Głównym celem jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Głównymi celami wpływającym na osiągnięcie celów Strategii to:

1. Poprawa jakości kapitału ludzkiego:
   - lepsze dopasowanie edukacji i uczenia się do potrzeb nowoczesnej gospodarki,
   - poprawa zdrowia obywateli.

2. Transport:
   - zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa warunków świadczenia usług związanych z przewozem towarów i pasażerów,
   - budowa zintegrowanej sieci transportowej.

3. Energia:
   - poprawa bezpieczeństwa energetycznego oraz efektywności energetycznej.

4. Środowisko:
   - zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
   - likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
   - zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
   - ochrona gleb przed degradacją,
   - zarządzanie zasobami geologicznymi, gospodarka odpadami,
   - oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

3.2. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku

Celem polityki energetycznej jest bezpieczeństwo energetyczne przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Składowe celu obejmują zmniejszenie udziału węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej do 50-60% w 2030 r., zwiększenie udziału energii odnawialnej do 21-23% w 2030 r., wdrożenie energetyki jądrowej w 2033 r., ograniczenie emisji CO_2 o 30% do 2030 r. oraz wzrost efektywności energetycznej o 23% do 2030 r.

3.3. Polityka ekologiczna Państwa 2030

Strategia jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce. Celem głównym jest rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Wyróżnia się cele szczegółowe takie jak:

- ✓ Środowisko i zdrowie – mające na celu poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego
- ✓ Środowisko i gospodarka – oznacza zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
- ✓ Środowisko i klimat - mające na celu łagodzenie zmian klimatu i adaptację do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

3.4. Strategia produktywności 2030

Strategia Produktywności 2030 w odniesieniu do ochrony środowiska to długofalowy plan działań mający na celu zwiększenie efektywności gospodarowania zasobami przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko. Cel główny to progresywny wzrost produktywności w warunkach gospodarki. Głównym celem jest Zwiększenie produktywności gospodarki i sektora publicznego przy równoczesnym ograniczeniu presji na środowisko, poprzez racjonalne wykorzystanie surowców, energii i przestrzeni, rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym oraz wdrażanie zielonych technologii.

3.5. Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku

Jest to dokument planistyczny, który stanowi integralny element spójnego systemu zarządzania krajowymi dokumentami strategicznymi. Transport jest wskazany jako jeden z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy kraju, a dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa wzmacnia spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju oraz przyczynia się do wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku wyznacza najważniejsze kierunki interwencji i działań oraz ich koordynacji w zakresie osiągnięcia celu głównego. Wyznaczone kierunki interwencji są komplementarne i nie można realizować żadnego z nich w oderwaniu od całej Strategii. Celem głównym jest zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego.

3.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 **to** rządowy dokument strategiczny przyjęty przez Radę Ministrów, opracowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wyznacza on cele, kierunki i priorytety polityki państwa wobec obszarów wiejskich, sektora rolnego oraz rybackiego w perspektywie do roku 2030.

Strategia ma charakter zintegrowany, łącząc:

- wymiar gospodarczy (konkurencyjność i innowacyjność rolnictwa),
- społeczny (poprawa jakości życia mieszkańców wsi),
- środowiskowy (ochrona zasobów naturalnych i przeciwdziałanie zmianom klimatu).

Trwała poprawa jakości życia mieszkańców wsi oraz zrównoważony rozwój rolnictwa i rybactwa, przy jednoczesnym racjonalnym gospodarowaniu zasobami naturalnymi **i** ochronie środowiska. W praktyce oznacza to budowę nowoczesnej, konkurencyjnej i ekologicznej wsi – opartej na zrównoważonym wykorzystaniu kapitału ludzkiego, przyrodniczego i technologicznego.

3.7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa, którą należy rozumieć jako skoordynowane działanie wszystkich podmiotów na rzecz rozwoju poszczególnych regionów. Celem głównym jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co będzie sprzyjało osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Do celów szczegółowych tej strategii zalicza się:

- zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
- wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
- podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

3.8. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Dokument strategiczny przygotowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizuje działania UE, które obejmują poprawę odporności państw na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk pogodowych oraz redukcję kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. Celem głównym jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

3.9. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

Dokument ustanawia stabilne ramy będące sprzyjającym otoczeniem dla zrównoważonej, ekonomicznie efektywnej i sprawiedliwej transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Został opracowany w oparciu o obowiązujące krajowe strategie i opracowywane dokumenty strategiczne. Przedstawia założenia i cele:

- obniżenie emisyjności
- efektywność energetyczna
- bezpieczeństwo energetyczne
- wewnętrzny rynek energii
- badania naukowe, innowacje i konkurencyjność

3.10. Program ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego do 2030 roku

Dokument ten stanowi podstawę polityki ekologicznej województwa z uwzględnieniem zagadnień związanych z adaptacją do zmian klimatu, jest również kontynuacją poprzedniego programu ochrony środowiska. Jego głównym celem jest dążenie do poprawy stanu środowiska, ograniczenie negatywnego wpływu emisji zanieczyszczeń, ochrona i rozwój walorów środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Cele szczegółowe to przede wszystkim:

- poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu oraz osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu
- ochrona przed hałasem

- utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,
- zmniejszenie antropopresji i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, zwiększanie ochrony przeciwpowodziowej oraz łagodzenie skutków suszy
- poprawa gospodarki wodno-ściekowej
- racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi
- ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu
- gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej, prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej i zwiększenie lesistości,
- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

3.11.Strategia Rozwoju Powiatu Lipskiego na lata 2021-2030

Celem dokumentu jest rozwój powiatu realizowany poprzez podejmowanie wyznaczonych w różnych obszarach społeczno-ekonomicznych działań. Cele szczegółowe:

- poprawa infrastruktury technicznej i przestrzennej, w tym: rozbudowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, poprawa gospodarki wodnej, zwiększenie wykorzystania OZE, rozbudowa ścieżek rowerowych i sieci drogowej, termomodernizacja budynków oraz ograniczenie niskiej emisji i wspieranie ochrony środowiska naturalnego.
- podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie odpowiedzialności za czyste środowisko.

4. METODYKA

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego w gminie Chotcza zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu; w diagnozie wykorzystano informacje statystyczne, opracowania źródłowe;
- przeprowadzeniu analizy SWOT - mocnych i słabych stron stanowiących punkt wyjścia do określenia celów Programu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych przyjętych ze Strategii oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno - instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

Diagnoza stanu środowiska została oparta na wszelkich dostępnych opracowaniach branżowych, informacji pozyskanych z różnych źródeł oraz monitoringu WIOŚ w Warszawie. W przypadku braku informacji dotyczących bezpośrednio terenu gminy, korzystano z danych pochodzących z najbliższego otoczenia. W ten sposób problematyka

ochrony środowiska na terenie gminy Chotcza została zaprezentowana na tle powiatu lipskiego, co daje możliwość porównania, a przede wszystkim podejmowania wspólnych działań zapobiegawczych lub naprawczych.

Kierunki działań i zadań na okres 2026 – 2029 z perspektywą do roku 2033 zostały opracowane w nawiązaniu do wymaganych limitów zawartych w planach wyższego szczebla – powiatu, województwa i kraju.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

5.1. Położenie geograficzne i ukształtowanie terenu gminy

Obszar gminy Chotcza jest położony w obrębie otoczki mezozoicznej gór świętokrzyskich. Pod względem fizyczno - geograficznym obszar gminy Chotcza leży w obrębie dwóch regionów: Równina Radomska, wchodząca w skład makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckie, będącego częścią jednostki wyższego rzędu podprowincji Niziny Środkowopolskie (318) oraz Małopolski Przełom Wisły (343.11), wchodzący w skład Makroregionu Wyżyny Lubelskiej (343.1) będącej częścią jednostki podprowincji Polska południowo - wschodnia (343) (wg Kondrackiego, 2002).
Równina Radomska rozpościera się na południe od Doliny Białobrzeskiej między Przedgórzem Iłżeckim, Równiną Kozienicką i Małopolskim Przełomem Wisły. Jest to lina o charakterze denudacyjnym, o zdegradowanej pokrywie utworów czwartorzędowych, pod którymi występują osady jurajskie i kredowe, zapadające w kierunku północno - wschodnim. Nachylenia terenu na ogół nie przekraczają 5%, jedynie w strefach krawędziowych, na zboczach dolin i wydm dochodzą do 30%. Najniższe wysokości występują przy ujściu Zwolenki i wynoszą 122,3 m n.p.m., najwyżej położonym punktem jest wierzchołek wydmy w rejonie Siekierki Nowej - 165,2 m n.p.m. Wysoczyznę przecinają w kierunku równoleżnikowym doliny rzek: Iłżanki na południu i Zwolenki na północy. W obrębie tych dolin występują tarasy zalewowe oraz tarasy nadzalewowe, a także występujące postaci listew przylegających do zboczy wysoczyzny. Wysoczyznę oddziela od doliny tu wyraźna krawędź o wysokości dochodzącej do 30 m i nachyleniu do 40%.

Małopolski Przełom Wisły pomiędzy Annopolem na południu, a Puławami na północy około 80 km^2 długości. Dolina Wisły na tym odcinku obniża się od 115 m n.p.m. do 135 m n.p.m. i obramowuje od zachodu Wyżynę Lubelską, stanowiąc jednocześnie jej rubież z Przedgórzem Iłżeckim i Równiną Radomską. Dolina, przecinając różniące się litologicznie warstwy skalne, które zapadają w kierunku północno - wschodnim pod małym kątem nachylenia, zmienia swoją szerokość. W rzeźbie doliny zaznacza się tylko taras zalewowy ze śladami meandrowania rzeki oraz zachowanymi śladami zanikających koryt.
Gmina Chotcza leży w województwie mazowieckim, w powiecie lipskim. Położona jest w południowo – wschodniej części województwa, w bezpośrednim sąsiedztwie województwa lubelskiego i powiatu zwoleńskiego.

Rysunek 1. Granice administracyjne gminy Chotcza

Od północy gmina graniczy z gminą Przyłęk od wschodu z gminą Wilków i Łaziska (woj. lubelskie), od zachodu z gminą Ciepielów, a od południa z gminami: Lipsko i Solec n. Wisłą. W skład gminy wchodzi 17 sołectw. Chotcza jest położona na 21°45'E długości i 51°14'N szerokości geograficznej. Leży u ujścia rzeki Iłżanki i Zwolenianki do Wisły, w odległości 14 km od Lipska.

Siedzibą władz gminy jest miejscowość Chotcza - Józefów, która jest jednocześnie siedzibą urzędu i innych podstawowych instytucji obsługi ludności i rolnictwa. Siedziba gminnych władz pełni centralną rolę administracyjną dla gminy wiejskiej — tutaj odbywa się obsługa mieszkańców, przyjmowane są wnioski, odbywają się sesje rady gminy, konsultacje, wydawane są decyzje i dokumenty urzędowe. Na jej terenie działają również inne jednostki gminne, co czyni to miejsce ważnym punktem życia publicznego w gminie.

5.2. Gospodarka

Na terenie gminy Chotcza na koniec 2024 roku było zarejestrowanych 96 podmiotów gospodarki narodowej. Wśród podmiotów gospodarczych najwięcej stanowiły budownictwo i przemysł (36 podmiotów), natomiast najmniejsza liczba przypada na rolnictwo.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według wybranych sekcji na terenie gminy Chotcza w 2024 roku

Rodzaj działalności	Liczba jednostek
przemysł i budownictwo	36
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3
handel	29
transport	8
pozostałe	20
razem	96

Źródło: GUS [2024]

5.3 Rolnictwo

Liczba gospodarstw rolnych w Gminie Chotcza wynosi 423. W strukturze agrarnej dominują gospodarstwa, których powierzchnia wahała się do 1 ha do 5 ha - jest ich w sumie 195, co stanowi przeważający udział. Najmniej liczną grupę stanowiły gospodarstwa, których powierzchnia stanowi do 1 ha – 7 gospodarstw. W strukturze przestrzennej gminy można więc zauważyć przewagę drobnych, ale funkcjonujących gospodarstw rodzinnych, które nadal odgrywają istotną rolę w lokalnej gospodarce oraz w utrzymaniu tradycyjnego krajobrazu wiejskiego. Pomimo postępujących zmian społeczno-gospodarczych, Gmina Chotcza zachowuje swój wiejski charakter, będąc przykładem obszaru, gdzie rolnictwo nadal odgrywa kluczową rolę w życiu społeczności lokalnej.

Tabela 2. Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych na terenie gminy Chotcza według siedziby gospodarstwa

Grupy obszarowe [ha]	Liczba gospodarstw
Ogółem	423
do 1 ha	7
1 - 5	195
5 - 10	143
10 -15	39
15 ha i więcej	39

Źródło: GUS [2020]

5.4 Demografia i mieszkalnictwo

Tabela 3. Wykaz miejscowości sołeckich na terenie gminy Chotcza wraz z liczbą mieszkańców w 2023 i 2024 roku

SOŁECTWO	2023 ROK	2024 ROK	+/-
BARANÓW	182	182	0
BIAŁOBRZEGI	210	209	-1
CHOTCZA DOLNA	174	172	-2
CHOTCZA GÓRNA	104	107	+3
CHOTCZA-JÓZEFÓW	225	225	0
GNIAZDKÓW	77	74	-3
GUSTAWÓW	59	59	0
JARENTOWSKIE POLE	131	135	+4
KAROLÓW	55	56	+1
KIJANKA	149	144	-5
KOLONIA WOLA SOLECKA	156	149	-7
NIEMIERYCZÓW	64	63	-1
SIEKIERKA NOWA	134	133	-1
SIEKIERKA STARA	122	119	-3
TYMIENICA NOWA	197	196	-1
TYMIENICA STARA	194	197	+3
ZAJĄCZKÓW	61	61	0
OGÓŁEM	2294	2281	-13

Źródło: UG Chotcza

Największą liczbę mieszkańców w 2023 i 2024 roku na terenie gminy odnotowano w miejscowości Chotcza-Józefów 225 osób, a najmniejszą w Karolowie 55 osób w 2023 roku i 56 osób w 2024 roku. Liczba mieszkańców w 2023 roku wynosiła łącznie 2294 osób, natomiast w 2024 roku 2281 osób.

Tabela 4. Szczegółowe dane demograficzne gminy Chotcza w 2024 roku

Gmina	Ludność na 1km^2	Ekonomiczne grupy wieku [%]		
		Przedprodukcyjny	Produkcyjny	Poprodukcyjny
Chotcza	24,1	12,7	59,9	27,4

Źródło ; GUS

Największy udział w gminie przypadał na osoby w wieku produkcyjnym 59,9 %, natomiast najniższy 12,7 % na osoby w wieku przedprodukcyjnym. Wg. GUS [2024] gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 24,1 osoby/km^2.

Tabela 5. Liczba mieszkańców gminy Chotcza w latach 2021 - 2024

Lata	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Liczba ludności	2 340	2 308	2 294	2 281

Źródło: UG Chotcza

Liczba mieszkańców na terenie gminy Chotcza wahała się od 2 340 w 2021 roku do 2 281 w 2024 roku, co wykazało spadek o 59 osoby.

Tabela 6. Przyrost naturalny (‰) w gminie Chotcza w latach 2021 - 2024

Lata	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Przyrost	-11,48	-12,12	-3,65	-11,44

Źródło: GUS, UG Chotcza

Na terenie gminy Chotcza zauważalny jest spadek przyrostu naturalnego. W ostatnich latach najgorszy przyrost wystąpił w 2022 roku, najmniejszy odnotowano w 2023 roku. Niestety jak wskazują dane z roku na rok ubywa mieszkańców na terenie Gminy Chotcza.

Na terenie gminy występuje zabudowa jednorodzinna i zagrodowa z uwagi na rolniczy charakter regionu.

Tabela 7. Budynki mieszkalne w gminie Chotcza

Rok	**Liczba mieszkań**
2021	1 011
2022	1 011
2023	1 005
2024	1 007

Źródło: GUS

W roku 2023 liczba mieszkań na terenie Gminy Chotcza spadła względem roku 2022 o 6 mieszkań, natomiast w 2024 roku uległa wzrostowi o 2 mieszkania.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki 2024 rok

Jednostka samorządowa	Przecięta powierzchnia 1 mieszkania [m²]	Przecięta powierzchnia użytkowanego mieszkania na 1 osobę [m²]	Mieszkania na 1000 mieszkańców	Przeciętna liczb izb w 1 mieszkaniu	Przeciętna liczb osób na 1 mieszkanie
Powiat	87,6	32,5	371,4	4,03	2,69
Chotcza	80,0	35,5	444,0	3,62	2,25

Źródło: GUS [2024]

W 2024 roku wymienione wskaźniki zasobów mieszkaniowych odnotowane na terenie powiatu w przewadze wykazują wartości wyższe. Tylko w przypadku przeciętnej powierzchni użytkowanego mieszkania na 1 osobę oraz mieszkania na 1000 mieszkańców, wartości tych wskaźników były wyższe w odniesieniu do gminy.

5.5 Klimat

Wg. klasyfikacji R. Gumińskiego gmina Chotcza należy do radomskiej dzielnicy klimatycznej. Dzielnica ta obejmuje pas terenu ciągnący się wzdłuż Wisły od ujścia Pilicy po ujście Wisłoki. Indywidualność tej dzielnicy zaznacza się w rozkładzie elementów termicznych. Jest to obszar wyraźnie cieplejszy w stosunku do terenów położonych na północ i wschód. Okres wegetacji trwa tu około 210 dni, a średnia suma opadów wynosi 580 mm. Okres zalegania pokrywy śnieżnej kształtuje się na poziomie 60 dni, przy czym liczba dni mroźnych nie przekracza 50, a dni z przymrozkami 115, kiedy temperatura minimalna spada poniżej O°C. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. 7,5°C. Bliskość Wisły powoduje dobre przewietrzanie obszaru gminy, jednak wiatrów silnych i bardzo silnych jest nieznaczny udział. Dominują tu wiatry wiejące z kierunku zachodniego i północno - zachodniego. Wiatry zachodnie stanowią 21 % wszystkich notowanych kierunków. W ciągu roku. rzadziej występują wiatry z kierunków: północno - wschodniego i wschodniego odpowiednio 4,8% i 7,2%.

Przeważająca część terenu gminy posiada korzystne warunki klimatyczne dla rozwoju osadnictwa i rolnictwa. Oprócz niekorzystnych warunków wilgotnościowych, dużych amplitud temperatur, występują tu często mgły. Niekorzystne warunki bioklimatyczne występują także w dolinach Zwolenki i Iłżanki. Okresowo niedogodnymi warunkami klimatu lokalnego cechują się obszary o czasowo płytkim zaleganiu wód przypowierzchniowych. Tego rodzaju warunki klimatyczne występują w północno - zachodniej części gminy.

5.6 Hydrografia i hydrogeologia

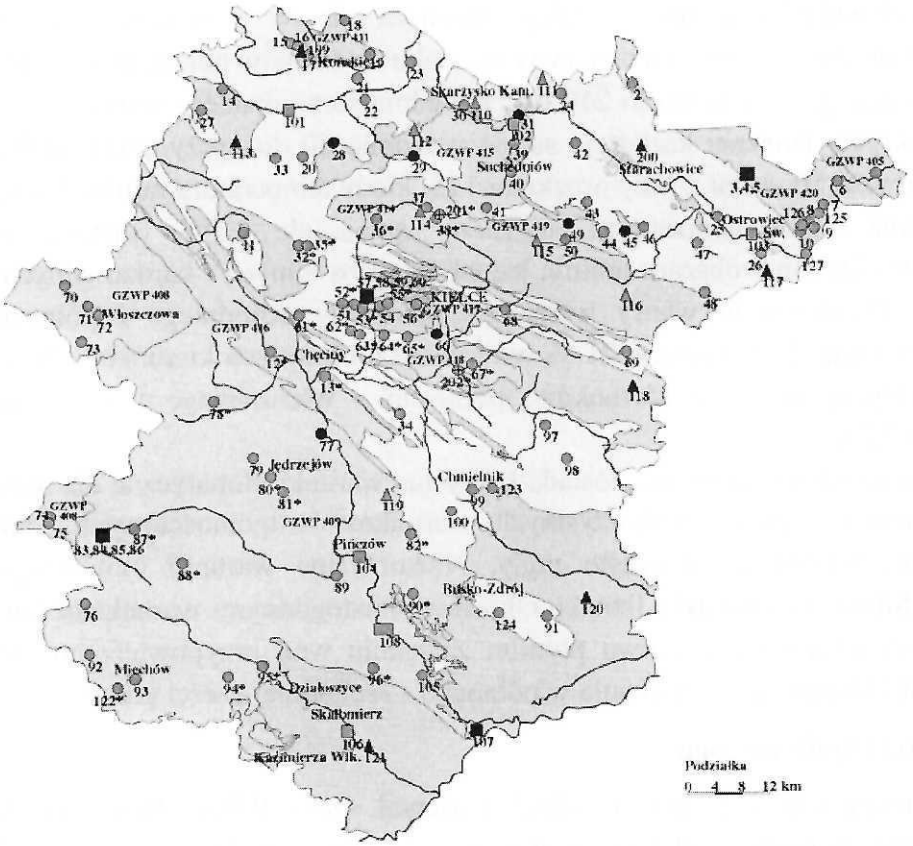
Omawiany teren położony jest w obrębie zlewni rzeki Wisły. Przez ten teren przebiega dział wodny II rzędu rozdzielający dorzecze Iłżanki na południu i Zwolenki na północy.

Rzeka Wisła wyznacza wschodnią granicę gminy. Szerokość jej na tym odcinku waha się od 200 do 800 m, a średnia głębokość wynosi 1,5 m. Rzeka jest nieuregulowana, posiada liczne wyspy. W dolinie Wisły występują nieliczne starorzecza wypełnione wodą. Środkowa i południowa część gminy odwadniana jest przez rzekę Iłżankę (lewy dopływ Wisły) z dopływem Strużanką. Północna część gminy odwadniana jest przez rzekę Zwolenkę

(lewobrzeżny dopływ Wisły) i jej prawobrzeżny dopływ Sycynka, zbierający wody z rowów melioracyjnych, odwadniających zagłębienia krasowe w rejonie Starej i Nowej Tymienicy. Rzeka jest naturalną północną granicą gminy Chotcza. Dolina na odcinku Siekierka – Lucimia ma szerokość od 50 m do 2000 m. Stanowi ona naturalną granicę gminny Chotcza, jej ujście znajduje się pod Gniazdkowem.

Obwałowanie rzeki Wisły na terenie gminy obejmuje miejscowości na odcinkach Boiska – Jarentowskie Pole oraz Chotcza Dolna – Gniazdków. Brak obwałowania na rzece Iłżance stwierdzono w miejscowości Chotcza Dolna. Natomiast obwałowanie tego cieku wodnego występuje w Chotczy Górnej oraz Jarentowskim Polu. Łączna długość obwałowania rzeki Iłżanki na terenie gminy wynosi 5,515 km.

Na omawianym obszarze naturalne zbiorniki wodne to głównie wyrobiska potorfowe wypełnione wodą, zlokalizowane w dolinie Zwoleńki, Iłżanki, Strużki w rejonie Tymienicy Starej i Nowej. W dolinie Wisły występują starorzecza wypełnione wodą. W obszarze gminy jest 15 małych zbiorników wodnych o ogólnej powierzchni 1,41 ha i o różnym przeznaczeniu (mała retencja wodna).

Rysunek 1. Położenie GZWP nr 405 Niecka Radomska na terenie gminy Chotcza (GPOS 2009)

Teren gminy Chotcza jest obszarem zasobnym w wody podziemne, które są głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze. Na terenie całej gminy poziom wodonośny występujący w utworach kredowych, stanowi Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP 405 - Niecka Radomska (rys. 1). Poziom wodonośny górnokredowy posiada charakter użytkowy na terenie całej gminy. Związany on jest z wapieniami i marglami. Zwierciadło wody występuje najczęściej na głębokości 15 - 30 m i występuje pod nieznacznym ciśnieniem hydrostatycznym. Poziom ten zwykle jest izolowany od powierzchni terenu przez utwory czwartorzędowe. Czasami poziom ten znajduje się w łączności hydraulicznej z wyżej występującym poziomem czwartorzędowym. Lokalnie brak izolacji poziomu wodonośnego. Na terenie gminy poziom ten należy do GZWP 405 Niecka Radomska o charakterze szczelinowo – krasowym.

Kierunki przepływu wód podziemnych w obrębie kredowego poziomu wodonośnego w obrębie gminy – do doliny rzek : Wisły, Zwolenki, Iłżanki, które są podstawą drenażu tego obszaru.

Czwartorzędowe piętro wodonośne tworzą poziomy podglinowe, międzyglinowe i poziomy dolin rzecznych. Poziomy te występują na całym terenie gminy, lecz nie tworzą ciągłej warstwy wodonośnej oraz nie jest izolowany od powierzchni terenu, w związku z tym narażony jest na zanieczyszczenia. Często poziom ten znajduje się w łączności hydraulicznej z niżej występującym poziomem kredowym. Zwierciadło wody jest przeważnie swobodne i występuje na głębokości kilku metrów. Główne kierunki przepływu wód podziemnych są skierowane ku Wiśle [GPOS 2009].

Wg. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza rzeki Wisły teren gminy położony jest w obrębie jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 87 , oznaczonej kodem PLGW200089. Jest to obszar, w obrębie którego stan ilościowy i chemiczny wód jest dobry, ocena ryzyka nie osiągnięcia celów środowiskowych niezagrożona. Wykorzystanie zasobów wód podziemnych w obrębie JCWPd nr 87 wynosi 20 %. Celem środowiskowym dla tej JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny

5.7 Geologia

Teren gminy pod względem geologicznym położony jest w obrębie dużej jednostki strukturalnej zwanej Niecką Radomską, zbudowanej z utworów jurajskich a wypełnionych osadami kredowymi.

Lokalne utwory kredowe wykształcone w postaci margli, kredy piszącej i opok odsłaniają się na powierzchni w rejonie wciętej doliny rzeki Iłżanki (natomiast nawiercono je we wszystkich studniach na terenie gminy).

Utwory czwartorzędowe zalegają bezpośrednio na skałach kredowych. Miąższość ich jest zróżnicowana i waha się w granicach od 1 do 20 m, przy czym największe miąższości występują w obrębie doliny Wisły. Osady plejstoceńskie pochodzą z akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej zlodowacenia środkowo – polskiego oraz akumulacji eolicznej (osady holoceńskie stanowią piaski i żwiry rzeczne oraz torfy i namuły).

5.8 Sieć gazowa

Ze względu na brak zaopatrzenia w gaz przewodowy, gospodarstwa domowe na terenie gminy korzystają z gazu bezprzewodowego tj. butli gazowych, których dystrybucją zajmują się podmioty gospodarcze.

5.9 Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy nie istnieje sieć ciepłownicza (zdalczynna), która obsługiwałaby wszystkie gospodarstwa. W związku z tym mieszańcy we własnym zakresie zapewniają sobie ogrzewanie najczęściej korzystając z opału węglowego i drewna spalanego w przydomowych kotłowniach, bądź też wykorzystując olej jako źródło ciepła

Tabela 9. Zestawienie instalacji grzewczych na terenie gminy Chotcza w obiektach użyteczności publicznej

Rodzaj obiektu	Rodzaj paliwa	Moc kotłowni/kotła [kW]
Urząd Gminy	miał	50 i 60
Publiczna Szkoła Podstawowa w Chotczy	miał	125 i 190
Publiczna Szkoła Podstawowa filia w Tymienicy	miał	100

5.10 Układ komunikacyjny

Układ komunikacyjny w gminie Chotcza stanowi 7 dróg powiatowych i 24 drogi gminne lokalne o łącznej długości około 137,050 km.
Do dróg powiatowych na terenie gminy zaliczane są odcinki o łącznej długości 35,245 km w następujących ciągach :

Tabela 10. Wykaz odcinków dróg powiatowych na terenie gminy Chotcza

Lp	Nr drogi	Przebieg	Lokalizacja	Długość [km]
1	1913W	Ciepielów-Tymienica-Chotcza	4+600 – 15+100	10,500
2	1914W	Ciepielów—Świesielice-Tymienica	7+000 – 11+400	4,400
3	1915W	Gustawów-Kijanka	0+000 – 2+638	2,638
4	1917W	Wola-Solecka-Górki	0+900 – 5+800	4,900
5	1918W	Solec-Boiska- Górki	7+500 – 14+100	6,600
6	1937W	Chotcza - Lucimia	0+000 – 2+920	2,920
7	4530W	Babin-Siekierka-Stara Tymienica	3+400 – 6+687	3,287
Razem				35,245

Źródło: UG Chotcza

- drogi gminne - łączna długość 104,800 km, są to odcinki w ciągach o numerach:

Tabela 11. Wykaz odcinków dróg gminnych na terenie gminy Chotcza

Lp.	Nr drogi	Przebieg

1	190101W	Chotcza Józefów - granica gminy - (Borowiec)
2	190102W	Andrzejów - granica gminy - Kijanka.
3	190103W	Nowa Tymienica - Żarowie - granica gminy (Jasieniec)
4	190104W	Zajączków - Niemieryczów - Kolonia Kijanka
5	190105W	Baranów - granica gminy - (Swiesielice)
6	190106W	Chotcza Górna - Zajączków - granica gminy (Kawęczyn)
7	190107W	Stara Siekierka - Nowa Siekierka
8	190108W	Stara Siekierka – Kijanka
9	190109W	Stara Siekierka - Granica gminy (Krzywda)
10	190110W	Stara Siekierka - granica gminy - (Jasieniec Północny)
11	190111W	(Celiny) granica gminy - Niemieryczów
12	190112W	Stara Tymienica - granica gminy – Kawęczyn
13	190113W	(Wólka) - granica gminy - Baranów - Jarentowskie Pole granica gminy - (Bo iska)
14	190114W	Nowa Tymienica – Kijanka - Gniazdków
15	190115W	(Zastocze) - granica gminy - Nowa Siekierka - Browarka- Zajączków
16	190116W	Kresy - granica gminy – (Skrzekówka)
17	190117W	Niemieryczów - Gustawów - Kijanka
18	190118W	Baranów - Chotcza Dolna
19	190119W	Wola Solecka - grunty gminy - Kolonia Wola Solecka
20	190120W	Kolonia Białobrzegi - Białobrzegi
21	190121W	Chotcza Górna – Kijanka
22	190122W	Kresy- Gustawów
23	190123W	Tymienica Stara – Niemieryczów-dr gminna 190117W
24	190124W	Stara Siekierka - granica gminy - (Podborek).

Źródło: UG Chotcza

Łączna długość dróg powiatowych i gminnych na terenie gminy Chotcza wynosi 137,050 km. Największy udział stanowią drogi gminne 76 %, a powiatowe 24 %.
Odległość z miejscowości Chotcza wynosi tj. do Lipska 13 km, Ciepielowa 14 km, Zwolenia 27 km, Iłży 44 km i Radomia 60 km.

5.11 Elektroenergetyka

Gmina Chotcza zasilana jest w energię elektryczną z krajowego systemu elektroenergetycznego poprzez Rejonowy Zakład Energetyczny w Zwoleniu. Przez teren gminy przebiega linia wysokiego napięcia 400 KV relacji Kozienice - Ostrowiec Świętokrzyski oraz linie napowietrzne średniego napięcia (15 KV) i niskiego napięcia doprowadzające energię do gospodarstw domowych i innych odbiorców.

Urządzenia energetyczne występujące na terenie gminy Chotcza wg. informacji z PGE Skarżysko - Kamienna obejmują :

1. Długość linii średniego napięcia:

- Długość linii napowietrznej – 65,56km,
- Długość linii kablowej – 0,29 km,

2. Długość linii niskiego napięcia:

- Długość linii napowietrznej – 60,17km,
- Długość linii kablowej – 2,118 km,

Administratorem sieci wysokiego napięcia średniego i niskiego napięcia jest PGE Dystrybucja S.A. Oddz. Skarżysko – Kamienna, Rejon Energetyczny Ostrowiec. PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko Kamienna na ten moment nie planuje modernizacji sieci elektroenergetycznych na terenie gminy Chotcza, co nie wyklucza, że w najbliższych latach może to ulec zmianie.

5.12 Szkolnictwo i opieka zdrowotna

- Szkolnictwo

Na terenie gminy Chotcza znajduje się 1 placówka oświatowa, która zapewnia nauczanie na poziomie podstawowym – jest to Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Walk Partyzanckich w Chotczy. Natomiast w miejscowości Tymienica zlokalizowany jest także Punkt Opieki Dziennej dla dzieci w wieku do lat 3.

5.13 Opieka zdrowotna

- Opieka zdrowotna

Na terenie gminy znajduje się 1 placówka podstawowej opieki zdrowotnej tj. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Chotczy.

5.14 Kultura, zabytki i turystyka

- Kultura

Na terenie gminy Chotcza znajduje się Biblioteka Publiczna w miejscowości Chotcza.

- Zabytki

Obiekty zabytkowe ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków:
- Chotcza Dolna, dz. geod. nr 1393, cmentarz rzymskokatolicki, parafialny, 2. połowa XVIII w.
- Chotcza Dolna, dz. geod. nr 1393, pomnik na cmentarzu, XIX w.
- Chotcza Dolna, dz. geod. nr 1393, pomnik na cmentarzu, XIX w.
- Chotcza Dolna, dz. geod. nr 1393, pomnik na cmentarzu, XIX w.
- Chotcza Dolna, dz. geod. nr 1393, pomnik na cmentarzu, XIX w.
- Chotcza Dolna, dz. geod. nr 1393, pomnik na cmentarzu, XIX w.
- Chotcza Dolna, dz. geod. nr 1393, zbiorowa mogiła na cmentarzu, 1984 r.
- Chotcza Dolna, dz. geod. nr 1393, zbiorowa mogiła na cmentarzu, 1967 r.
- Chotcza Dolna 28b, dom drewniany, połowa XX w.
- Chotcza Dolna 40, dom drewniany, początek XX w.

- Chotycza Dolna 44, dom drewniany, początek XX w.
- Chotcza Dolna 59A, kościół murowany p.w. św. Trójcy, 1939 r.
- Chotcza Górna 3a, dom drewniany, początek XX w.
- Chotcza Górna 12, dom drewniany, początek XX w.
- Chotcza Górna 19, dom drewniany, początek XX w.
- Chotcza-Józefów, kapliczka przydrożna, XX w.
- Chotcza-Józefów 24, dom drewniany z budynkiem gospodarczym, początek XX w.
- Gniazdków 17, dom drewniany, początek XX w.
- Gniazdków, obok nr 25, krzyż przydrożny, XX w.
- Tymienica Stara, dz. geod. nr 844, cmentarz rzymskokatolicki, XVII w.

- Turystyka

Przez teren gminy przebiega trasa rowerowa przygotowana przez Związek Gmin „Nad Iłżanką", która stanowi atrakcję o charakterze lokalnym. Do głównych tras rowerowych są zaliczane :

- Chotcza Józefów – Chotcza Dolna – Gniazdków – Chotcza Józefów (11 km)
- Chotcza – Gustawów – Tymienica – Ciepielów – Wielgie – Bąkowa - Antoniów (33,1km).

6. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA GMINY CHOTCZA– OBSZARY INTERWENCJI

6.1 Gospodarowanie wodami

Zgodnie z ustawą Prawo Wodne dla potrzeb gospodarowania wodami wody dzieli się na:

1) Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), z wyodrębnieniem jednolitych części: wód przejściowych lub przybrzeżnych oraz wód sztucznych lub silnie zmienionych;

2) Jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

Zgodnie z art. 349 ust. 2 ww. ustawy badania i oceny stanu wód powierzchniowych i podziemnych dokonuje się w ramach PMŚ. Zgodnie z art. 349 ust. 3-5, 10, 8 oraz art. 17 ust. 2. pkt. 1. badania JCWP prowadzi GIOŚ i Państwowa Służba Hydrologiczno-Meteorologiczna (PSHM), oceny stanu JCWP dokonuje GIOŚ, zaś badań i oceny stanu JCWPd dokonuje Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PSH).

6.1.1 Wody podziemne

Wody podziemne to te, które występują pod powierzchnią ziemi w wolnych przestrzeniach skał skorupy ziemskiej. W zależności od głębokości występowania użytkowych poziomów wodonośnych są mniej narażone na zanieczyszczenia niż wody powierzchniowe.

Ocenę jakości tych wód Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie prowadzi w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Żeglugi Śródlądowej z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2019 r., poz.2148).

Na terenie gminy nie był prowadzony monitoring wód podziemnych. Gmina zaopatrywana jest w wodę z następujących ujęć wody podziemnej: Katarzynów (gmina Lipsko) o wydajności 57 m^3/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 44,2 m^3/h zaopatrujące południowo wschodnie miejscowości gminy tj. Białobrzegi, Jarentowskie Pole, Kolonię Wola Solecka, Baranów. Kolejno ujęcie Chotcza - Józefów o wydajności 24 m^3/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 12,7 m^3/h zaopatrujące miejscowości: Chotcza–Józefów, Chotcza Górna, Chotcza Dolna, Gniazdków, Kijanka, Gustawów oraz ujęcie w Siekierce o wydajności 48 m^3/h zaopatrujące północno–zachodnie miejscowości: Siekierka Nowa, Siekierka Stara, Tymienica Stara, Tymienica Nowa, Niemieryczów, Karolów, Zajączków.

Zwodociągowaniem objęte są wszystkie sołectwa gminy.

Tabela 12. Eksploatacja ujęć wody na terenie gminy Chotcza w 2024 roku

L.p.	Ujęcie wód podziemnych	Głębokość [m]	Ilość pobranej wody [m^3]
1.	Chotcza - Józefów	Studnia nr 1 – 50 Studnia nr 2 – 45	24,314
2.	Siekierka	Studnia nr 1A – 50 m Studnia nr 2 – 50 m	24,464
Razem			**48,778**

Źródło: UG Chotcza

W 2024 roku z ujęcia wody w Chotczy i Siekierce pobrano łącznie 48,778 m^3. Największa ilość wody została ujęta w miejscowości Siekierka.

6.1.2 Podsumowanie

Gmina Chotcza posiada zasoby wodne, które wymagają w szczególności ochrony dla ich użytkowania ze względu na zaleganie na GZWP jak też słabą izolację – małą miąższość nakładu utworów słabo przepuszczalnych.

Analiza SWOT

Mocne strony	**Słabe strony**
✓ Występowanie GZWP ✓ dobry stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych.	✓ Brak monitoringu wód podziemnych ✓ uregulowanie i znaczne przekształcenie cieków, ✓ wody powierzchniowe terenu gminy o złym stanie ogólnym, ✓ wody powierzchniowe zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.
Szanse	**Zagrożenie**
→ prowadzenie monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych na terenie gminy, → renaturyzacja i odtwarzanie koryt rzek i bagien oraz zadrzewień i zabagnień śródpolnych, → rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury, → wzrost retencji z uwzględnieniem konieczności ochrony ciągłości cieków i ich drożności ekologicznej, → wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców odnośnie dbałości o wody powierzchniowe i podziemne, → ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód. -	→Wrażliwość terenu gminy na zagrożenie powodziowe →nieosiągnięcie celów środowiskowych dla wód powierzchniowych, Wrażliwość terenu gminy na zagrożenie powodziowe → dalsze pogorszenie stanu wód powierzchniowych, → przedłużające się okresy suszy.

Źródło: opracowanie własne

6.2. Gospodarka wodno – ściekowa

6.1. Podstawa prawna

Gospodarka ściekowa regulowana jest ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2023 r., poz. 537 z późn. zm.), rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U.2019.poz 1311) oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz.U.2023r. poz. 23.).

Zgodnie z art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, ścieki (substancje ciekłe, wprowadzone bezpośrednio lub za pomocą urządzeń kanalizacyjnych do wód) zmieniają stan fizyczny, chemiczny lub biologiczny wód, działając niszcząco na świat roślinny lub zwierzęcy. Ścieki powstają w wyniku bytowania człowieka oraz prowadzonej przez niego

działalności gospodarczej i rolniczej (ścieki bytowo – gospodarcze, ścieki przemysłowe, ścieki komunalne, wody opadowe, wody podgrzane).

6.2.1. Sieć wodociągowa

Gmina Chotcza na koniec 2024 roku była zwodociągowana w 89,5 %. Mieszkańcy gminy są zaopatrywani w wodę ujmowaną z 3 ujęć w tym 2 na tym terenie. Do sieci przyłączone są gospodarstwa domowe i obiekty użytku publicznego. W 2024 roku do sieci wodociągowej podłączonych jest 684 gospodarstw domowych.

Tabela 13. Zestawienie porównawcze danych dot. ilości pobranej wody z instalacji wodociągowej na terenie powiatu lipskiego i gminy Chotcza w 2024 roku

Powiat/Gmina	Ilość pobranej wody [dam^3]
Powiat	759,3
Chotcza	124,9

Źródło: GUS [2024]

Ilość pobranej wody do celów użytkowych na terenie gminy Chotcza w 2024 roku stanowiła 16 % ogólnego zużycia wody przez mieszkańców na terenie powiatu. Ogólnie w 2024 roku na 1 mieszkańca gminy przypadało zużycie wody w ilości 29,7 m^3, a na terenie powiatu 63,2 m^3. To wykazało wyższe zużycie wody przez statystycznego mieszkańca powiatu lipskiego w stosunku do ogólnego zużycia wody na terenie gminy Chotcza o 47 %.

6.2.3 Systemy melioracyjne

Ujmowane wody są odprowadzane systemem drenażów i rowów do cieków wodnych na terenie gminy.

Wykaz cieków wodnych na terenie gminy, w tym uregulowanych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Melioracje podstawowe i szczegółowe na terenie gminy Chotcza

Lp.	Nazwa rzeki	Długość rzeki		Łączna długość [km]
		Ogółem (km)	w tym uregul.(km)	
1.	Wisła	-	9,400	9,400
2.	Iłżanka	-	11,520	11,520
3.	Strużanka	2,316	1,150	3,466
4.	Ciek A Chotcza	1,056	3,455	4,511
5.	Ciek B Chotcza	-	1,157	1,157
6.	Zwolenka	1,723	-	1,723
7.	Sycynka	1,073	-	1,073
Ogółem		**6,168**	**26,682**	**32,850**

Źródło: PGWP [2013]

Długość cieków uregulowanych na terenie gminy stanowiła ok. 81 %.

Wg. informacji z 2024 roku Państwowe Gospodarstwo Wodne Polskie Wody, powierzchnia terenów zdrenowanych z podziałem na system drenażu i rowów odwadniających na terenie gminy przedstawia się następująco:

Dane obszarów zmeliorowanych w granicach administracyjnych gminy Chotcza, zgodnie z prowadzoną przez PGW WP ewidencją wód, urządzeń melioracji wodnych zmeliorowanych gruntów przedstawiają się w sposób następujący:

Długość poszczególnych cieków wodnych:

- rzeka Iłżanka 11 520m,
- rzeka Strużanka 3 466m,
- ciek A Chotcza 4 511m,
- ciek B Chotcza 1 157m,
- rzeka Wisła 3 900m.

Stopień ich uregulowania (długość):

- rzeka Iłżanka 11 520m,
- rzeka Strużanka 1 150m,
- ciek A Chotcza 3 455m,
- ciek B Chotcza 1 157m,
- rzeka Wisła 3 900m.

Powierzchnia terenów zdrenowanych w podziale na system drenażui rowów odwadniających:

- całkowita powierzchnia zmeliorowanych gruntów wynosi 239 ha,
- całkowita długość rowów melioracyjnych wynosi 56 817m.

Przewidywana realizacja zadań w ramach melioracji podstawowych i szczegółowych w najbliższych 8 latach (2025 – 2028 i 2029 – 2032):

- budowa wału rzeki Wisły na odcinku 960 m w miejscowości Gniazdków, gmina Chotcza.

6.2.4 Tereny zagrożenia powodziowego

Tereny zagrożenia powodziowego obejmują tereny położone w rejonie lewego brzegu rzeki Wisły. Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi określono na poziomie 10% raz na 10 lat. Zagrożenie powodziowe obejmuje zniszczenie wału przeciwpowodziowego i zagrożenie dla ludności (spowodowane powodzią w roku 1999, 2001, 2010).

6.2.5 Sieć kanalizacyjna

Ścieki z gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy są przede wszystkim gromadzone w szambach i wywożone na oczyszczalnię ścieków pojazdami asenizacyjnymi. W gospodarstwach domowych na terenie gminy funkcjonują oczyszczalnie przydomowe w liczbie 358 i zbiorniki na ścieki w liczbie 210. Mieszkańcy gminy mają obowiązek opróżniania zbiorników bezodpływowych z częstotliwością niedopuszczającą do ich przepełnienia, ale co najmniej 1 raz w roku oraz osadnika przydomowej oczyszczalni ścieków z częstotliwością wynikającą z instrukcji eksploatacji, ale nie rzadziej niż raz na rok.

6.2.6 Podsumowanie

Stan sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wykazuje znaczącą dysproporcję w wyniku jej braku. Wskazana jest budowa sieci kanalizacyjnej wraz z systemem ich oczyszczania. Główne działania jakie powinny zostać podjęte przez jednostkę samorządu terytorialnego to: utrzymanie dobrego stanu sieci wodociągowej oraz pomoc w likwidacji szamb i w zakładaniu przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie nie stanowi to zagrożenia dla wód podziemnych.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Wysoki poziom zwodociągowania	Występowanie zbiorników bezodpływowych o różnym stanie technicznym
Znacząca dysproporcja pomiędzy siecią wodociągową i kanalizacyjną	Brak gminnej oczyszczalni ścieków i systemu zbiorowego ujęcia ścieków
Szanse	**Zagrożenie**
Budowa sieci kanalizacyjnej dla wyrównania dysproporcji	Możliwość negatywnego wpływu na jakość wód powierzchniowych i podziemnych terenów zabudowy mieszkalnej na skutek braku skanalizowania

Źródło : opracowanie własne

6.3. Ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego

6.3.1. Podstawa prawna

Główny Inspektor Ochrony Środowiska na mocy ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54) dokonuje corocznej oceny poziomów substancji w powietrzu we wszystkich strefach województwa. Klasyfikacja stref jest dokonywana w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r., poz. 845).

6.3.2. Źródła zanieczyszczenia powietrza

- procesy technologiczne i procesy energetycznego spalania paliw (na terenie gminy funkcjonują kotłownie komunalne),
- emisja komunikacyjna (ze względu na natężenie ruchu pojazdy przemieszczające się drogami powiatowymi i gminnymi są podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza), stwarza zagrożenie w pobliżu dróg o znacznym natężeniu ruchu kołowego. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają też jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze,
- emisja niska (indywidualne gospodarstwa domowe ogrzewane są poprzez własne kotłownie węglowe lub piece), duży wpływ na stan czystości powietrza ma emisja niska, która pochodzi z lokalnych kotłowni, palenisk indywidualnych oraz środków transportu (m.in. na skutek spalania drewna). Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym).

6.3.3. Podsumowanie

Wyniki analizy poziomów zanieczyszczeń w powietrzu na terenie gminy Chotcza przekraczają dopuszczalne normy. Głównym źródłem zanieczyszczenia antropogenicznego atmosfery jest niska emisja pochodząca głównie z palenisk domowych w wymiarze sezonowym oraz wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Brak zakładów przemysłowych o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii	Znaczny udział emisji pochodzi ze spalania stałego paliwa wysoko zanieczyszczającego atmosferę tj. węgla
Szanse	**Zagrożenie**
Rozwój energetyki odnawialnej	Wzrost stężeń pyłu i benzo(α)pirenu w powietrzu w sezonie grzewczym
Modernizacja dróg	Znaczne zanieczyszczenie powietrza wynikające z liniowych i obszarowych źródeł zanieczyszczeń

6.4. Gleby

6.4.1. Użytkowanie gruntów

Na stan gleb ma wpływ wiele czynników zewnętrznych, m.in.: procesy erozyjne, emisja gazów i pyłów, oraz prowadzona gospodarka rolna (nawożenie, stosowanie środków ochrony roślin). Niebagatelne znaczenie ma również świadomość ekologiczna użytkowników gruntów.

Tabela 15. Użytkowanie gruntów na terenie gminy Chotcza

Rodzaj użytków	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Użytki rolne – razem	5 910	65,80
Grunty orne	4 802	53,46
Sady	90	1
Użytki zielone	1 018	6,66
Lasy i grunty leśne	1 578	17,25
Tereny inne i nieużytki	1 394	15,52

Źródło: UG Chotcza

Największa powierzchnia 5 910 ha przypada na użytki rolne. Wśród użytków rolnych największą powierzchnię zajmują grunty orne 4 802 ha, a najmniejszą na sady 90 ha.

6.4.2. Typy gleb

Pod wpływem czynników naturalnych oraz antropogenicznych zachodzi pogorszenie właściwości użytkowych gleby, czyli ich degradacja. Głównymi przyczynami, które powodują obniżenie właściwości produkcyjnych gleb są: eksploatacja surowców mineralnych, niewłaściwe użytkowanie rolnicze gleb, błędne stosowanie środków ochrony roślin i nawozów sztucznych oraz transportu i gospodarki komunalnej. Z punktu widzenia

ochrony środowiska najważniejsze jest zapobieganie zanieczyszczeniom metalami ciężkimi. Tego typu zanieczyszczenia występują na terenach w pobliżu tras komunikacyjnych oraz w obszarach objętych oddziaływaniem składowiska odpadów komunalnych.

Gmina Chotcza ma charakter rolniczy, posiada średnie warunki przyrodnicze do produkcji rolnej. Gleby najlepszych klas I-III stanowią 12 % ogółu gruntów ornych (wschodnie tereny gminy). Prawie 25 % gruntów ornych to gleby IV klasy bonitacyjnej (północna część gminy). Natomiast 63% stanowią gleby o klasach V i VI (środkowa, zachodnia i południowa część gminy).

Pod względem przydatności rolniczej w większości występują kompleksy glebowe: żytni bardzo słaby (36,3%) i żytni słaby (29,5%) oraz kompleks żytni dobry (16,9%). W gruntach ornych wyróżnia się następujące kompleksy:

- żytni b. słaby – klasa V,
- żytni słaby – klasa IVb,
- żytni dobry – klasa IVa,
- żytni b. dobry (pszenno-żytni) – klasa III b,
- zbożowo – pastewny słaby – klasa VI.

Mimo, że gleby w obszarze gminy cechują się średnią jakością do produkcji rolniczej jest ona gminą typowo rolniczą z dużym udziałem upraw zbożowych, stanowiących aż 83,4% powierzchni w strukturze zasiewów. Dominującym kierunkiem produkcji rolnej jest produkcja roślinna. W produkcji roślinnej przeważają uprawy zbóż i ziemniaków. W strukturze zasiewów przeważają zboża, w tym żyto i owies. W zakresie warzyw dominują pomidory, marchew, fasola i ogórki.

6.4.3. Monitoring gleb

Badania właściwości agrochemicznych gleb w Polsce prowadzi Krajowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Wesołej. Wraz z 17 Okręgowymi Stacjami obejmuje swoim zasięgiem obszar całego kraju. Obszarem powiatu lipskiego w tym gminy Chotcza zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Kielcach. Do zadań Stacji należy między innymi:

- wykonywanie analiz gleb, roślin, płodów rolnych i leśnych;
- doradztwo w sprawach nawożenia;
- wykonywanie badań jakości nawozów;
- wykonywanie ekspertyz i wydawanie opinii dotyczących zasobności gleb, składu chemicznego roślin i nawozów oraz prawidłowego stosowania nawozów;
- prowadzenie działalności szkoleniowej w powyższym zakresie.

Ponadto badania określające zanieczyszczenia gleb użytkowanych rolniczo prowadzone są przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, które obejmują m.in.:

- nawożenie, żyzność gleb
- rozpoznanie i ochronę przestrzeni rolniczej.

Zapisywane w systemie numerycznym informacje o glebach obejmują ich właściwości geomorfologiczne, stan agrochemiczny, stopień podatności na procesy degradacji, zwłaszcza erozję, skażenie metalami ciężkimi i siarką oraz niektórymi szkodliwymi substancjami organicznymi.

Na terenie gminy Chotcza były prowadzone badania gleby przez IUNG. Na obszarze gminy dominują gleby o odczynie bardzo kwaśnym i lekko kwaśnym pH od 3,8 do pH 6,6. Spowodowane jest to stanem naturalnym. Zakwaszenie gleb wpływa nie tylko na zmniejszenie plonów, lecz także sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich, co wymusza zwiększenie nakładów na zabiegi agrotechniczne gleb - wapnowanie i nawożenie. Zawartość kadmu wynosiła od 0,04 do 0,99 mg/kg, miedzi 2,5-31 mg/kg, niklu 2,5-32,7 mg/kg, ołowiu od 5,8 do 43 mg/kg, a cynku 15,8-149,5 mg/kg.

Tabela 16. Kategorie agronomiczne gleby na terenie gminy Chotcza

Nr próby	pH	Odczyn	Kadm	Miedź	Nikiel	Ołów	Cynk
1	6,3	Lekko kwaśny	0,18	5	5,2	12	24,5
2	6,2	Lekko kwaśny	0,13	2,5	4,2	5,8	15,8
3	4,1	Bardzo kwaśny	0,2	31	6,5	7	71,5
4	4,0	Bardzo kwaśny	0,32	7	9	13	53,5
5	5,2	Lekko kwaśny	0,95	22,7	32,7	43	149,5
6	4,6	kwaśny	0,32	7	7,5	9	34,5
7	3,9	Bardzo kwaśny	0,3	7	8	14	30,5
8	4	Bardzo kwaśny	0,12	2,5	3,7	11	18,3
9	6,6	obojętny	0,32	7	9	8	32
10	4,3	Bardzo kwaśny	0,32	8	8,5	10	28
11	5,9	Lekko kwaśny	0,04	6,5	2,5	14	22,5
12	5,7	Lekko kwaśny	0,38	9	11,5	14	58
13	3,8	Bardzo kwaśny	0,26	8	11	14	45

Źródło : IUNG

W 2025r. łącznie przebadano 4 próbki gleby (kat. agronomiczna gleby – lekka), w 3 gospodarstwach z powierzchni – 3,48 ha, w tym 3 próbki z gruntów ornych i 1 próbka z użytków zielonych. Analizy wykonano w zakresie określenia odczynu i zasobności gleb w przyswajalne mikroelementy: fosfor, potas i magnez. Odczyn gleb dla przebadanych gleb kształtował się na poziomie:

- bardzo kwaśne – 75%, kwaśne – 25%;

Zawartość makroelementów kształtowała się na poziomie:

- dla fosforu – niska – 25%, średnia – 75%;
- dla potasu – niska – 100%
- dla magnezu – bardzo niska – 75%, średnia – 25%.

Wyniki badań laboratoryjnych w 2025r. przeprowadzono w zaledwie 3 gospodarstwach rolnych, dlatego nie są one wystraczająco reprezentatywne.

6.4.1. Podsumowanie

Na terenie gminy Chotcza występują gleby chronione i przeważają gleby o średniej przydatności do produkcji rolniczej. Konieczne są działania w kierunku wapniowania gleb w celu zmniejszenia nadmiernego zakwaszenia gleby, a zatem, wapniowania i stosowania odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, ze względu na ich kwaśny odczyn.

Analiza SWOT

Mocne strony	**Słabe strony**
- Występowanie gleb chronionych, - przewaga gleb dobrych i średniej jakości.	- Znaczący udział gleb o odczynie bardzo kwaśnym i lekko kwaśnym, - przewaga gleb o średniej przydatności do produkcji rolniczej.
Szanse	**Zagrożenie**
- Możliwość rozwoju rolnictwa ekologicznego - zwiększenie świadomości mieszkańców odnośnie racjonalnego korzystania z zasobów wodnych i zbierania wód deszczowych.	- Znaczące zakwaszenie gleb sprzyjające przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich - wystąpienie suszy, - stosowanie nieodpowiednich metod uprawy skutkujące wzrostem przesuszenia i skażenia chemicznego oraz spadkiem urodzajności gleb.

Źródło : opracowanie własne

6.5 Zasoby geologiczne

6.5.1. Występowanie kopalin

Złoża surowców mineralnych na obszarze gminy Chotcza związane są z utworami kredowymi i czwartorzędowymi. Najbardziej powszechne są: opoki i gezy, piaski różnego pochodzenia, surowce ilaste oraz torfy.

Utwory wodnolodowcowe i rzeczne wykształcone w postaci piasków drobno i średnioziarnistych, lokalnie pospółek i żwirów występują na powierzchni prawie całego terenu gminy. Na bazie tych osadów udokumentowano złoże piasków "Zajączków" - pole A oraz oszacowano złoża: "Zajączków" - pole B. Piasek w/w może być wykorzystany w budownictwie i drogownictwie.

Tabela 17. **Wykaz poszczególnych złóż na terenie gminy Chotcza**

Nazwa złoża	**Rodzaj złoża**	**Stan zag. złoża**	**Zasoby bilansowane w tys.t**
Zajączków	R	-	632
Zajączków I	E	-	81
Zajączków II	R	-	154

Źródło : PIG ; E - złoże eksploatowane. R - złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat.A+B+C1)

6.5.2. Podsumowanie

Na terenie gminy złoża surowców mineralnych są udokumentowane.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Udokumentowanie złóż surowców mineralnych.	-
Szanse	**Zagrożenie**
-	– Degradacja środowiska związana z wydobyciem złóż surowców mineralnych

Źródło : opracowanie własne

6.6. Zagrożenie hałasem

6.6.1. Poziomy hałasu

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2022 r., poz. 2556 z późn.zm.) reguluje przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tych ustaw są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony środowiska. W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdującej podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002 / 49 / EC).

Hałas - dźwięk określany, jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający w danych warunkach (zależy od fizycznych parametrów dźwięku, od nastawienia odbiorcy).
Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB., które określa obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112) zawiera tabela 18.

Tabela 18. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe[1)]		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq\ D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	**$L_{Aeq\ N}$** przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	**$L_{Aeq\ D}$** przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	**$L_{Aeq\ N}$** przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	**50**	**45**	**45**	**40**
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży[2)] c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	**61**	**56**	**50**	**40**

3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe[2)] d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	**65**	**56**	**55**	**45**
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców[3)]	**68**	**60**	**55**	**45**

Objaśnienia:

[1)] Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

[2)] W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

[3)] Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Pomiary hałasu

Na terenie gminy Chotcza nie był przeprowadzany w okresie ostatnich czterech lat pomiar hałasu komunikacyjnego.

6.6.2. Źródła hałasu

Podstawowe źródła hałasu na terenie gminy Chotcza :

- źródła stacjonarne, zainstalowane na terenach jednostek organizacyjnych,
- indywidualne i publiczne źródła mobilne (samochody osobowe, ciężarowe, transport komunikacji zbiorowej)

Źródłami hałasu w działalności rolniczej są głównie: systemy wentylacyjne (czerpnie, wyrzutnie), sprężarki, pompy i transport.

6.6.3. Podsumowanie

Największym źródłem hałasu na obszarze gminy Chotcza jest komunikacja drogowa. Z uwagi na zwiększającą się liczbę pojazdów mechanicznych natężenie hałasu będzie stopniowo wzrastać. Pozostałe źródła hałasu nie są zbyt uciążliwe z racji braku skupisk zakładów przemysłowych lub innych mogących niekorzystnie wpływać na klimat akustyczny gminy.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Brak zakładów szczególnie o uciążliwości akustycznej	Pogarszanie się klimatu akustycznego, przez wzrost natężenia ruchu, w tym wzrost udziału samochodów (w tym ciężarowych)
Szanse	**Zagrożenie**
Obniżenie poziomu hałasu poprzez modernizację dróg	Wzrost liczby aut poruszających się po drogach na terenie gminy o bardzo różnym stanie technicznym.

Źródło: opracowanie własne

6.7. Pola elektromagnetyczne

6.7.1. Instalacje

Przez teren gminy przebiegają:

- linie średniego napięcia (liniowe źródła pól elektromagnetycznych),
- linie niskiego napięcia doprowadzające energię do wszystkich obiektów i odbiorców na terenie gminy,
- stacje transformatorowe SN/N.N.

Na terenie gminy Chotcza jest zlokalizowane punktowe źródło promieniowania elektromagnetycznego - anteny sieci komórkowej. Jest ono usytuowane w miejscowości Chotcza Górna.

6.7.2. Monitoring

W ramach monitoringu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie (WIOŚ), nie prowadził dotychczas okresowych badań kontrolnych poziomów pól promieniowania elektromagnetycznego w środowisku na terenie gminy Chotcza.

6.7.3. Podsumowanie

Na terenie gminy źródłami emitującymi promieniowanie elektromagnetyczne jest stacja bazowa telefonii komórkowych oraz linie elektroenergetyczne. W ramach monitoringu przez WIOŚ dotychczas nie były prowadzone okresowe badania kontrolne poziomów pól promieniowania elektromagnetycznego w środowisku na terenie gminy Chotcza.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
▪ Przypuszczalny brak przekroczeń norm PEM, ▪ nieliczne źródła PEM, ▪ źródła PEM położone poza terenami zwartej zabudowy mieszkaniowej.	▪ Brak badań kontrolnych poziomów pól promieniowania elektromagnetycznego w środowisku na terenie gminy
Szanse	**Zagrożenie**
▪ lokowanie instalacji emitujących PEM w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej, ▪ rozwój technologii przesyłu energii i informacji, który nie powoduje ponadnormatywnej emisji PEM, ▪ modernizacja sieci i stacji elektroenergetycznych w celu ograniczenie emisji PEM.	▪ Możliwe przekroczenie w przyszłości dopuszczalnego poziomu w związku z rozwojem sieci elektromagnetycznych, ▪ zwiększająca się liczba źródeł emitujących PEM o znacznym natężeniu.

Źródło : opracowanie własne

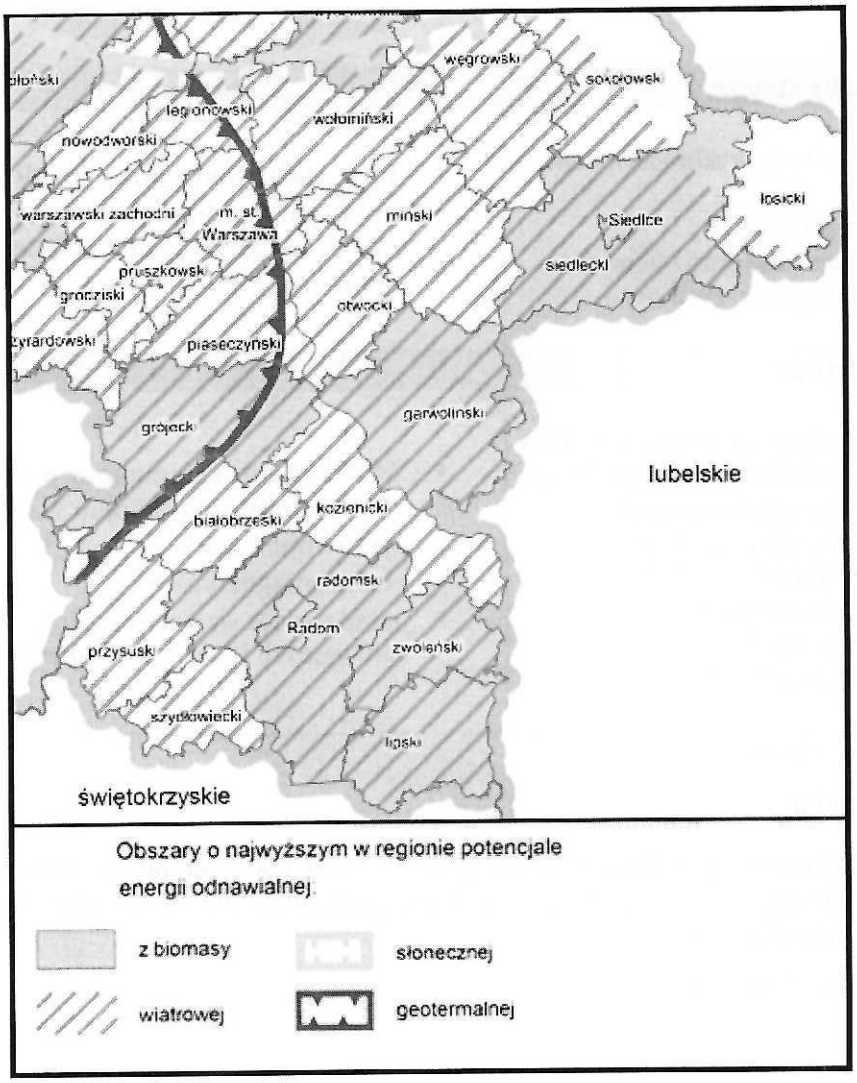
6.8. Energia odnawialna

Źródła energii związane są z substancjami, procesami, a także urządzeniami zdolnymi wytworzyć energię elektryczną lub cieplną, która jest przydatna dla człowieka. Do źródeł energii odnawialnej zaliczane jest:

- promieniowanie słoneczne
- wiatry,
- biomasa,
- woda w postaci fal, pływów, spływu rzek
- energia geotermiczna

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku zawiera pakiet działań, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności gospodarki, jej efektywności energetycznej oraz ochrony środowiska. Wśród celów strategicznych polityki państwa jest wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, a także:

- ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

Rysunek 2. Potencjał odnawialnych źródeł energii na Mazowszu

Dla obszaru gminy Chotcza najlepszymi potencjalnymi źródłami energii odnawialnej mogą być energia słoneczna oraz energia wiatrowa (rys.2). Dodatkowo, obszar gminy posiada znaczny potencjał na energię z biomasy, stąd może ona być istotnym źródłem odnawialnej energii dla tego terenu.

6.8.1. Podsumowanie

Wskazane jest propagowanie na terenie gminy wykorzystywania energii słonecznej np. poprzez kolektory słoneczne oraz biomasy do wspomagania ogrzewania budynków użyteczności publicznej, a także o możliwości wykorzystania energii wiatrowej do wytwarzania energii elektrycznej.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Rozwój wykorzystania energetyki odnawialnej przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań	Ograniczone możliwości przyłączenia nowych producentów energii elektrycznej do sieci
Szanse	**Zagrożenie**
Dostępność środków na realizację inwestycji w zakresie energetyki odnawialnej	Wysokie koszty wykorzystania nowych technologii

6.9. Zasoby przyrodnicze

6.9.1. Podstawa prawna

Podstawowym aktem prawnym regulującym tą dziedzinę jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku. Zgodnie z art. 2 ust.1 ww. ustawy ochrona przyrody polega na: „zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia
- siedlisk przyrodniczych
- siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt
- krajobrazu
- zieleni w miastach i wsiach
- zadrzewień”

6.9.2. Lasy i ochrona przyrody

6.9.2.1 Lasy

Podstawowym przepisem prawnym regulującym zagadnienia gospodarki leśnej jest ustawa o lasach z dnia 28 września 1991r. Lasy w gminie zajmują powierzchnię 1 862,70 ha, co stanowi 25 % powierzchni ogólnej. Grunty leśne publiczne zajmują powierzchnię 397,99 ha, a nieznacznie wyższa przypada na grunty leśne prywatne.

Większe kompleksy zachowały się w okolicach wsi Kijanka, Baranów, Gniazdkowa, Siekierki Nowej, Tymienicy Starej, Gustawowa i Chotczy. Przeważają siedliska borowe, zwłaszcza boru świerkowego i boru mieszanego świerkowego. Do rzadkości należy las mieszany np. na północ od Tymienicy występuje bór wilgotny na dolną Iłżanką. Udział siedlisk olchowych jest niewielki, występuje fragmentami w dolinach rzecznych i obniżeniach terenu. Gatunkiem panującym jest sosna w Bśw (bór świeży) stanowi ok. 95 %. Spotyka się także jodłę, dęba, modrzewia, brzozę, osikę i świerka. Do rzadkości należy las mieszany. W

dolinach rzecznych i obniżeniach terenu występują w niewielkiej ilości siedliska olchowe. Wyraźna jest przewaga drzewostanów młodych 40 - 60 lat, znacznie rzadziej występują powierzchnie z drzewostanami 61 - 80 lat. Na terenie gminy Chotcza nie występują lasy ochronne.

Lasy prywatne spełniają głównie funkcje gospodarcze, w mniejszym stopniu ekologiczne, wpływając korzystnie na klimat lokalny, warunki glebowe, stosunki wodne i równowagę biologiczną w środowisku przyrodniczym.

Dla lasów ogólnymi zagrożeniami są pożary, kradzieże drewna, zaśmiecanie ich w pobliżu terenów mieszkaniowych i dróg. Na terenie gminy w 2015 r. znacząca część drzewostanu uległa spaleniu w Jarentowskim Polu. Niewystarczająca jest także ilość i jakość infrastruktury turystycznej i komunalnej w sąsiedztwie lasów.

Zagadnienia związane z gospodarką leśną są bardzo ważne, gdyż zwiększanie powierzchni leśnej prowadzi do:

- poprawy bilansu wodnego danego obszaru,
- przeciwdziałania erozji wodnej i wietrznej gleby, zwiększania bioróżnorodności terenów rolnych,
- tworzenia korytarzy ekologicznych.

W lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa, zagrożenie stwarza dodatkowo rozdrobnienie kompleksów leśnych, które miejscami powoduje przerwanie ciągłości naturalnych ekosystemów i ograniczenie liczby nisz ekologicznych, stanowiących ostoje dziko żyjącej fauny.

Lasy gminy Chotcza są położone w VI Krainie Małopolskiej dzielnicy wzniesień Radomsko-Iłżeckiej. Lasy państwowe są podporządkowane Nadleśnictwu Zwoleń, a lasy prywatne Starostwu Powiatowemu w Lipsku.

6.9.3. Obszar Krajobrazu Chronionego

6.9.3.1. Obszar Krajobrazu Chronionego Solec n/Wisłą

Obszar Chronionego Krajobrazu „Solec n/Wisłą" został pierwotnie wprowadzony Uchwałą Nr XV/69/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Radomiu z dnia 28 czerwca 1983 r., zmieniającą uchwałę Nr VI/27/77 w sprawie planu przestrzennego zagospodarowania województwa radomskiego. Dokument ten ma charakter historyczny, a obecnie status prawny obszaru regulują uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego. Opis granic: wschodnia (przez rzekę Wisłę) i południowa granica pokrywa się z granicą gmin Solec n/Wisłą – Lipsko od miejscowości Helenów na południu do Woli Soleckiej na północy, dalej na wschód wzdłuż granic gmin Solec nad Wisłą – Chotcza do miejscowości Kolonia Boiska skąd drogą biegnącą na zachód od kolonii Białobrzegi, Jarentowskiego Pola, na północ przez Górki, Chotczę w kierunku Borowca do drogi prowadzącej do Gniazdkowa i nią na wschód przez Gniazdków do Wisły.

Obszar Chronionego Krajobrazu "Solec nad Wisłą" - ciągnie się pasem o przebiegu południkowym wzdłuż wschodniej granicy. Występują tu specyficzne warunki przyrodniczo - krajobrazowe związane z systemem pradoliny rzeki Wisły" liczne siedliska wodno - błotne i nadrzeczne biotopów oraz roślin i zwierząt, wysoka skarpa z powycinanymi wąwozami

niejednokrotnie z bogatymi lasami mieszanymi, zadrzewienia i liczne starorzecza, oczka wodne.

6.9.3.2. Obszar Krajobrazu Chronionego Dolina rzeki Zwolenki

Rozporządzeniem Nr 41/24 Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa mazowieckiego ustanowiono Obszar Krajobrazu Chronionego "Dolina rzeki Zwolenki" (Dz. Urz. Woj. Maz. 2024 poz. 3775), charakteryzujący się bogatym i różnorodnym zbiorowiskiem fauny i flory należącym do najcenniejszych w środkowej Polsce. Jest on miejscem bytowania i rozrodu żółwia błotnego. Obszar Chronionego Krajobrazu "Dolina rzeki Zwolenki" - obejmuje prawobrzeżną część doliny dolnego odcinka rzeki Zwolenki. Występuje tu jeden z dwóch w kraju rezerwat żółwia błotnego (*Emys orbicularis*), z uwagi na zasobność populacji jest ona brana pod uwagę przy próbach ponownego zasiedlania żółwia błotnego w jego dawnych miejscach występowania, w dolinie Zwolenki, gdzie żyje też bóbr europejski, piskorz, kumak nizinny.

6.9.4. Obszary Natura 2000

6.9.4.1. Przełom Wisły w Małopolsce (PLH 060045) Małopolski Przełom Wisły (PLH140006)

Ta forma ochrony przyrody została wyznaczona na podstawie Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2021/161 z dnia 4 lutego 2021 r. przyjmującej czternasty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Unii, składających się na kontynentalny region biogeograficzny, zgodnie z dyrektywą Rady 92/43/EWG (Dz. Urz. UE L 59 z 22.02.2021, s. 272–456).Ostoja obejmuje odcinek doliny Wisły między Józefowem a Kazimierzem Dolnym. Część Ostoi obejmuje Obszar Chronionego Krajobrazu Solec nad Wisłą i Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Zwoleńki. Ostoja, w znacznej swej mierze, pokrywa się z ostoją ptasią Małopolski Przełom Wisły PLB140006

6.9.4.2. Małopolski Przełom Wisły (PLH140006)

Podstawę prawną utworzenia obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Małopolski Przełom Wisły" (PLB140006) stanowi Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 lutego 2023 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2023 r. poz. 407). i obejmuje przełomowy odcinek doliny Wisły, od ujścia Sanny powyżej Annopola do miasta Puławy. Wiśle towarzyszą liczne starorzecza, łachy i zastoiska, piaszczyste wyspy, namuliska, rozległe płaty zarośli wierzbowych oraz - lokalnie - płaty łęgów nadrzecznych. Do Wisły uchodzą liczne cieki wodne i w tych rejonach spotyka się interesujące siedliska ekotonowe.

Na terenie powiatu lipskiego, w tym gminy Chotcza znajduje się fragment sieci ekologicznej NATURA 2000 obejmujący „Małopolski Przełom Wisły", w skład którego wchodzą: Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Zwolenki i Obszar Chronionego Krajobrazu Solec Nad Wisłą. Na północy granicę gminy stanowi dolina rzeki Zwolenki, silnie meandrująca, z prawie naturalną szatą roślinną szuwarowo - bagienną i lasem łęgowym. Dolny odcinek rzeki to jedna z najbogatszych i najcenniejszych ostoi flory i fauny charakterystycznej dla terenów podmokłych. Stwierdzono tu 7 gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Bogata fauna kręgowców: 17 gatunków ryb, 10 gatunków płazów,

79 gatunków ptaków lęgowych (12 prawdopodobnych). Ważna ostoja żółwia błotnego *Emysorbicularis*. Bogata fauna bezkręgowców, w tym 25 gatunków ważek, 21 gatunków ślimaków lądowych i 43 wodnych. Dobrze zachowane roślinne zbiorowiska wodno - błotne. Rodzaje siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (5) zajmują ponad 40 % obszaru.

6.9.4.3. Dolina Zwolenki (PLH140006)

Dolina Zwolenki została wyznaczona jako obszar Natura 2000 na podstawie Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2021/161 z dnia 4 lutego 2021 r., przyjmującej czternasty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Unii, składających się na kontynentalny region biogeograficzny, zgodnie z dyrektywą Rady 92/43/EWG (Dz. Urz. UE L 59 z 22.02.2021, s. 272–456). Dolina Zwolenki leżąca w obszarze porozcinanych i silnie zerodowanych wysoczyzn morenowych z okresu zlodowacenia środkowopolskiego, jest do 25 m wcięta w materiale pleistoceńskim. Wąskie dno doliny (od 0.5 do około 1 km szerokości przy ujściu rzeki) wypełnione jest torfem. Na zboczach widoczne są fragmenty terasy nadzalewowej o wysokości względnej 2-3 m. Czytelność formy doliny maskują zalegające w wielu miejscach zwydmione, przewiewane piaski. Teren stanowi bogatą mozaikę wzajemnie przenikających się biotopów - wodnych, podmokłych i suchych. Siedliska wodne reprezentowane są przez wolno płynącą rzekę i zakola oraz torfianki o różnej powierzchni lustra wody. W dnie Doliny dominują podmokłe łąki, na których prowadzi się gospodarkę ekstensywną. Miejscami występują na nich kępy zarośli wierzbowych i łozowych oraz niewielkie, olchowe laski. Łagodnie wznoszące się piaszczyste zbocza doliny porastają suche sośniny, są tu pola uprawne i nieużytki z roślinnością kserotermiczną. Różnego typu tereny związane z rolnictwem oraz nieużytki są dominującymi formami użytkowania ziemi na tym obszarze.

6.9.5. Pomniki przyrody

Podstawą utworzenia pomnika przyrody w powiecie lipskim było Rozporządzenie Nr 69 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu lipskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z dnia 14 listopada 2008 r. Nr 194, poz. 7030), obowiązujące na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
W poniższej tabeli uszczegółowiono ich charakterystyczne cechy.

Tabela 19. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Chotcza

Lp.[1)]	Gmina	Gatunek	Pierśnica [cm]	Wysokość całkowita [m]	Obwód [cm]
1	Chotcza	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	118	22	371

Źródło: RDOŚ

6.9.6. Podsumowanie

Środowisko przyrodnicze na części terenu gminy jest chronione przepisami ogólnymi i prawem miejscowym. Realizacja strategicznych planów Gminy musi uwzględniać

uwarunkowania środowiskowe. Do szczególnie chronionych terenów gminy Chotcza należy Obszar Natura 2000. Powyższe wskazuje na ograniczoną możliwość realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie gminy przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań środowiskowych.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Środowisko przyrodnicze chronione przepisami ogólnymi i prawem miejscowym	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców
Bogactwo form ochrony przyrody ; pomniki przyrody i użytki ekologiczne	Nielegalne wysypiska odpadów
Szanse	**Zagrożenie**
Wzrost świadomości dotyczącej ochrony przyrody	Zmiana w ostatnich latach warunków atmosferycznych (wysokie temperatury)

Źródło : opracowanie własne

6.10. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

6.10.1. Przepisy prawne

Obowiązek planowania gospodarki odpadami został sformułowany w uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r., poz. 1587 z późn.zm.) Powszechna zasada gospodarowania odpadami (art. 18 ustawy o odpadach) brzmi:
„1. Każdy, kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić przy użyciu takich sposobów produkcji lub form usług oraz surowców i materiałów, aby w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia.
2. Odpady, których powstaniu nie udało się zapobiec, posiadacz odpadów w pierwszej kolejności jest obowiązany poddać odzyskowi.
3. Odzysk, o którym mowa w ust. 2, polega w pierwszej kolejności na przygotowaniu odpadów przez ich posiadacza do ponownego użycia lub poddaniu recyklingowi, a jeżeli nie jest to możliwe z przyczyn technologicznych lub nie jest uzasadnione z przyczyn ekologicznych lub ekonomicznych – poddaniu innym procesom odzysku.
4. Przez recykling rozumie się także recykling organiczny polegający na obróbce tlenowej, w tym kompostowaniu, lub obróbce beztlenowej odpadów, które ulegają rozkładowi biologicznemu w kontrolowanych warunkach przy wykorzystaniu mikroorganizmów, w wyniku, której powstaje materia organiczna lub metan; składowanie na składowisku odpadów nie jest traktowane, jako recykling organiczny.
5. Odpady, których poddanie odzyskowi nie było możliwe z przyczyn, o których mowa w ust. 3, posiadacz odpadów jest obowiązany unieszkodliwiać.
6. Składowane powinny być wyłącznie te odpady, których unieszkodliwienie w inny sposób było niemożliwe z przyczyn, o których mowa w ust. 3
7. Unieszkodliwianiu poddaje się te odpady, z których uprzednio wysegregowano odpady nadające się do odzysku".

Zgodnie z Dyrektywą 91/156 EEC od roku 2002 w krajach Unii Europejskiej zabronione jest składowanie odpadów bez wcześniejszego ich przetworzenia. Podstawowymi kierunkami działań będzie zmniejszanie ilości odpadów do wywiezienia poprzez selektywną zbiórkę i zagospodarowanie odpadów oraz stworzenie nowoczesnych zakładów wykorzystujących i unieszkodliwiających odpady.

Rozwiązania dotyczące gospodarki odpadami w gminie Chotcza przyjęte zostały Uchwałą Rady Gminy Chotcza uchwała Nr XX/103/20 Rady Gminy w Chotczy z dnia 31 lipca 2020 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Chotcza oraz Uchwały nr XXXII/155/21 Rady Gminy w Chotczy z dni 30 września 2021 r. zmieniającą uchwalę w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Chotcza.

6.10.2. Odpady komunalne

Odbiorem odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych na terenie gminy Chotcza od 1 stycznia 2025 roku zajmuje PreZero Serwis Wschód sp. z o.o. Niesegregowane odpady komunalne na terenie gminy Chotcza w gospodarstwach domowych są gromadzone w workach z tworzywa sztucznego, a w pobliżu obiektów infrastruktury (cmentarze) gromadzone są w kontenerach metalowych o pojemności 1,1 m^3. Urządzenia te stanowią własność Urzędu Gminy. Odpady segregowane od mieszkańców są zbierane w podziale na frakcje: papier, szkło, plastik, metal, odpady biodegradowalne. Odpady komunalne są unieszkodliwiane na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na terenie województwa mazowieckiego/poddane odzyskowi w P.P.H.U Radkom Radom Sp. z o.o. ul. Witosa 7,26-600 Radom.

Na terenie gminy w miejscowości Chotcza-Józefów, funkcjonuje Punkt Selektywnego Gromadzenia Odpadów Komunalnych (PSZOK), w którym są zbierane: odpady wielogabarytowe, odpady poremontowe, zużyte opony, opakowania po środkach chemicznych, przeterminowane leki, zużyte baterie, kompletny sprzęt elektryczny/elektroniczny.

Tabela 20. Zestawienie ilości zebranych i odebranych odpadów komunalnych na terenie gminy Chotcza w latach 2021 – 2024

Chotcza	2021	2022	2023	2024
	Ilość [Mg]			
Razem	359,51	373,2	289,02	291,48

Źródło: UG Chotcza

Ilość zebranych i odebranych odpadów komunalnych na terenie gminy w latach 2021 – 2024 wahała się od 289,02 Mg do 373,2 Mg. Największą ilość odpadów komunalnych zebrano i odebrano w 2022 roku, natomiast najmniejszą w 2023 roku.

Tabela 21. Zestawienie ilości zebranych i odebranych odpadów komunalnych w sposób selektywny i nieselektywny na terenie gminy Chotcza w latach 2021 – 2024

Chotcza	2021	2022	2023	2024
	Ilość [Mg]			
Selektywne	189,13	184,46	142,64	126,84
Nieselektywne	170,38	188,74	146,38	164,64

Źródło: GUS

Ilość zebranych w sposób selektywny odpadów komunalnych na terenie gminy w latach 2021 – 2024 wahała się od 126,84 Mg do 189,13 Mg. Największą ilość odpadów selektywnych zebrano w 2021 roku, natomiast najmniejszą w 2024 roku. Ogólnie wystąpił spadek ilości zbieranych selektywnie odpadów, natomiast ilość zebranych w sposób nieselektywny odpadów komunalnych na terenie gminy w latach 2021 – 2024 wahała się od 146,38 Mg do 188,74 Mg. Największą ilość odpadów nieselektywnych zebrano w 2022 roku, natomiast najmniejszą w 2023 roku.
Zgodnie z obowiązującym Regulaminem utrzymania czystości i porządku odpady komunalne gromadzone w sposób nieselektywny i selektywny na terenie gminy Chotcza były odbierane raz w miesiącu.

6.10.3. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym

Na terenie gminy są zbierane odpady niebezpieczne w PSZOK. Ponadto przeterminowane leki można było wrzucać do pojemników znajdujących się w punkcie aptecznym w Chotczy, natomiast zużyte baterie w Urzędzie Gminy Chotcza .

W 2023 r. i 2024 r. z terenu Gminy Chotcza odebrano i przekazano na składowisko odpadów przez firmę posiadającą odpowiednie zezwolenia i decyzje, a także wykwalifikowaną kadrę i zaplecze techniczne łącznie 195,09 Mg wyrobów zawierających azbest w postaci eternitu- odpowiednio 121,31 Mg w 2023 i 73,38 Mg w 2024.Koszt utylizacji odpadu w 2023r wyniósł łącznie 50 387,75 zł z czego 34 998,75 zł było to dofinasowanie z budżetu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie pozostałe 15 389,00 zł były to koszty poniesione z budżetu własnego Gminy, natomiast koszt utylizacji odpadu w 2024r wyniósł łącznie 33 201,00 zł z czego 33 196,68 zł było to dofinasowanie z budżetu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, pozostałe 4,32 zł były to koszty poniesione z budżetu własnego Gminy.

6.10.4. Podsumowanie

Większość odpadów jest gromadzona na terenie gminy w formie selektywnej w workach i pojemnikach, a system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych jest wciąż udoskonalany, w tym o odpady niebezpieczne. Celem zmian jest doprowadzenie do zwiększenia ilości odzyskiwanych surowców wtórnych. Na terenie gminy znajduje się Punkt selektywnej Zbiórki Odpadów i nieczynne składowisko odpadów.

Analiza SWOT

Mocne strony	**Słabe strony**
Objęcie system odbioru odpadów komunalnych mieszkańców na terenie gminy	Duża ilość zbieranych nieselektywnie odpadów
Użytkowanie PSZOK	Spadek ilości zbieranych selektywnie odpadów
Szanse	**Zagrożenie**
Wzrost ilości zbieranych selektywnie odpadów	niewłaściwe zagospodarowywanie odpadów przez mieszkańców, w tym

	powstawanie nielegalnych składowisk odpadów

6.11. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zagrożenia dla środowiska naturalnego mogą stanowić również awarie lub katastrofy. Potencjalne zagrożenie na terenie gminy Chotcza stwarzają:

- okresowe i miejscowe zanieczyszczenia wód rzek i zbiorników wodnych.

Najbardziej realne zagrożenie dla środowiska stanowią awarie w transporcie drogowym i możliwość wystąpienia zdarzeń drogowych skutkujących wyciekiem substancji toksycznych i niebezpiecznych o właściwościach palnych i wybuchowych np.: przewóz kwasu chloru, etyliny, oleju opałowego itp. W Starostwie Powiatowym w Lipsku funkcjonuje Powiatowy Zespół Reagowania Kryzysowego, w zakresie jego obowiązków jest monitorowanie potencjalnych zagrożeń, przeciwdziałanie im oraz koordynacja działań m.in. w gminie Chotcza.

7. DZIAŁALNOŚĆ SAMORZĄDU GMINY W LATACH 2021 - 2024

Głównymi źródłami dochodów gminy Chotcza są: subwencje, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i dochody własne: podatek od nieruchomości, podatek rolny i leśny i od środków transportowych.

Tabela 22. Struktura dochodów budżetu Gminy Chotcza w latach 2021 - 2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Dochody ogółem [zł]	15 006 744,71	19 609 523,92	20 331 928,52	24 746 920,55

Źródło: GUS

Dochody Gminy w latach 2021 – 2024 wahają się 15 006 744,71 zł. do 24 746 920,55 zł., co potwierdza wzrost o 9 740 175,84 zł. Należy zaznaczyć, że w poszczególnych latach wzrastają dochody, które przeważają nad wydatkami oprócz 2024 r. Łącznie dochody w Gminnie Chotcza w latach 2021-2024 wyniosły 79 695 117,70 zł, a wydatki wyniosły 77 098 952,23 zł.

7.1. Wydatki

Wydatki Gminy w latach 2021 – 2024 wynosiły od 12 833 805,70 zł do 27 152 520,18 zł., co potwierdza wzrost o 14 318 714,30 zł.

Tabela 23. Wykonanie budżetu wydatków Gminy Chotcza w latach 2021 - 2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Wydatki [zł.]	12 833 805,70	17 485 974,45	19 626 651,90	27 152 520,18

Źródło: GUS

7.2. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska

Działania inwestycyjne Gminy Chotcza z zakresu ochrony środowiska dotyczyły ochrony wód, termomodernizacji budynków, usuwania azbestu. Na w/w cele były dotacje z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie, Programu PROW oraz Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych. Dodatkowo działania z zakresu ochrony środowiska wspierane były z budżetu gminy.

Tabela 24. Nakłady na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w latach 2021 – 2024 w Gminie Chotcza (według najważniejszych inwestycji)

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Wydatki ogółem	506 723,55	724 741,79	841 145,11	1 353 581,42

Źródło; GUS, UG Chotcza

W latach 2021 – 2024 łącznie wydano 3 426 191,87 zł. przez Gminę na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska. Dane wykazują, że z roku na rok coraz większa pula pieniędzy jest przekazywana na gospodarkę komunalna i ochronę środowiska.

Inwestycje w ochronie środowiska dotyczyły głównie finansowania przez gminę w minionych (4) latach:

- usuwania wyrobów azbestowych
- budowy przydomowych oczyszczalni
- termomodernizacji budynków

8. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

8.1 ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY

W ramach opracowania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Chotcza sporządzono analizę SWOT dla sfery ekologicznej gminy w oparciu o zapisy Strategii Rozwoju Gminy Chotcza

Mocne strony:

- dobry stan środowiska przyrodniczego gminy
- brak zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska
- możliwość prowadzenia gospodarstw agroturystycznych
- średnia wartość bonitacyjna gleb pozwalająca na wykorzystanie ich w innym kierunku niż tylko rolniczym
- rozbudowana infrastruktura wodociągowa gminy,
- wprowadzony system selektywnej zbiórki odpadów
- dobry stan techniczny dróg publicznych

Słabe strony:

- brak odprowadzania i oczyszczania ścieków
- brak urządzeń służących ochronie środowiska
- ograniczenia formalne wynikające z zalegania pod obszarem gminy głównego zbiornika wody podziemnej (GZWP), objętego najwyższą i wysoką ochroną (obszar wysokiej ochrony OWO oraz najwyższą ochroną ONO)
- niski stopień zalesienia i brak programu działania w tym zakresie.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Przemysław Zawolski

Załącznik do Uchwały Nr XXV/111/26
Rady Gminy w Chotczy
z dnia 27 lutego 2026r.

Tabela 25. Obszary, cele, kierunki interwencji i zadania

Zadania priorytetowe na lata 2026 – 2029

Lp	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyko /możliwość nieotrzymania dofinansowania
			Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024)	Wartość docelowa				
1	Gospodarka wodno -ściekowa	Poprawa jakości wód	Liczba zmodernizowanych oczyszczalni (UG) [szt.]	-	-	Zwiększenie ilości przyjmowanych do oczyszczania ścieków	Budowa oczyszczalni ścieków	Gmina	
2	Gospodarka wodno -ściekowa	Poprawa jakości wód	Liczba przyłączy do sieci (GUS, UG) [szt.]	-	-	Budowa sieci kanalizacyjnej	Budowa przyłączy do kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	Gmina /Właściciele posesji	
3	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Zapewnienie wysokiej, jakości powietrza atmosferycznego	Liczba jednostek oświetlenia poddanych wymianie (UG) [szt.]	-	-	Zmniejszenie emisji punktowej	Realizacja obowiązku oszczędności energii przez jednostki sektora publicznego	Gmina	
4	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Minimalizacja negatywnych skutków oddziaływania	Długość nowo wybudowanych / zmodernizowanych dróg (UG) [km]	2,32	-	Zmniejszenie emisji liniowej	Modernizacja dróg gminnych	Gmina	

		na środowisko							
5	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Zapewnienie wysokiej, jakości powietrza atmosferyczne go	Długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych (UG) [km]	-	-	Zmniejszenie emisji liniowej	Budowa ścieżek rowerowych	Gmina	
6	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Minimalizacja negatywnych skutków oddziaływania na środowisko	Liczba jednostek oświetlenia podlegającego wymianie (UG) [szt.]	-	-	Ograniczenie emisji punktowej	Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędn e	Gmina	
7	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Minimalizacja negatywnych skutków oddziaływania na środowisko	Termomodernizac ja obiektów UG Chotcza [szt.]	-	-	Ograniczenie emisji punktowej	Termomoderniz acja obiektów użyteczności publicznej		
8	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Wzrost wykorzystania energii odnawialnej	Liczba działań edukacyjnych (UG) [szt.]	-	-	Zwiększenie świadomości proekologicz nej	Popularyzacja odnawialnych źródeł energii	Gmina	
9	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Zapewnienie wysokiej, jakości powietrza atmosferyczne go	Długość zmodernizowanyc h linii NN- SN (PGE) [km]	-	8,4	Zmniejszenie strat na sieci	Modernizacja sieci elektroenergetyc znej	PGE	
10	Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetyczn ego	Minimalizacja oddziaływania promieniowani a elektromagnet	Liczba miejscowych planów zagospodarowani a przestrzennego	0	1	Sporządzany na potrzeby wydobycia surowców mineralnych	Plan zagospodarowan ia przestrzennego	Gmina	

		ycznego niejonizującego	(UG) [szt.]						
11	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Uporządkowanie gospodarki odpadami	Liczba "dzikich" wysypisk (UG) [szt.]	0	0	Minimalizacja negatywnego wpływu nielegalnego składowania odpadów na środowisko	Likwidacja „dzikich" wysypisk odpadów	Gmina	
12	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Uporządkowanie gospodarki odpadami	Zwiększenie udziału odzyskanych odpadów (UG) [%]	46	-	Zmniejszenie ilości deponowanych odpadów	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów w gminie, w tym ulegających biodegradacji	Gmina	
13	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Uporządkowanie gospodarki odpadami	Ilość usuniętego azbestu (UG) [Mg]/liczba zaktualizowanych programów usuwania azbestu (UG) [Mg]	73,38	-	Zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych na budynkach zabudowy mieszkalnej i obiektach użyteczności publicznej	Usuwania wyrobów azbestowych /aktualizacja programu usuwania wyrobów azbestowych	Gmina, WFOŚ	
14	Gospodarowanie wodami	Poprawa standardów zaopatrzenia w	Długość sieci (GUS, UG) [km]	89,7	-	Rozbudowa sieci wodociągow	Przedłużenie / modernizacja sieci	Gmina	

		wodę				ej	wodociągowej		
15	Gospodarowanie wodami	Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę	Liczba przyłączy do sieci (UG) [szt.]	742	-	Rozbudowa sieci wodociągowej	Budowa przyłączy do sieci wodociągowej	Gmina	
16	Gospodarowanie wodami	Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę	Ilość ujmowanej wody (UG) m^3	48,778	-	Zwiększenie ilości ujmowanej wody	Rozbudowa ujęć wody	Gmina	
17	Zagrożenia poważnymi awariami	Ochrona przeciwpowodziowa	Długość regulowanych rzek	-	-	Należyte utrzymanie koryt rzek	Prace utrzymaniowe na rzece Zwolence, Sycynce, Cieku A i B Chotcza	PGWWP	
18	Zagrożenia poważnymi awariami	Ochrona przeciwpożarowa	Liczba podjętych działań (RDLP, UG) [szt.]	-	-	Propagacja przeciwdziałania zagrożeniu pożarowemu	Propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniu pożarowemu.	Gmina	
19	Zagrożenia poważnymi awariami	Ochrona przeciwpożarowa	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć (UG) [szt.]	-	-	Wsparcie techniczne jednostek straży pożarnej	Doposażenie jednostek straży pożarnej	Gmina	
20	Edukacja ekologiczna	Wiedza ekologiczna, jako ważny czynnik w	Liczba podjętych działań (UG, MODR) [szt.]	-	--	Ochrona powierzchni ziemi	Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej	UG, MODR	

		procesie zarządzania							

Zadania priorytetowe na lata 2029 – 2033

L. p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyko
			Nazwa źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
1	Gospodarka wodno -ściekowa	Poprawa jakości wód	Liczba ujęć wody(UG) [szt.]	2	-	Poprawa jakości ujmowanej wody	Modernizacja ujęć wody	Gmina	-
2	Gospodarowanie wodami	Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę	Długość sieci (UG) [km]	-	-	Wydłużenie sieci wodociągowej	Rozbudowa / modernizacja sieci wodociągowej w	Gmina	-
3	Gospodarka wodno -ściekowa	Poprawa jakości wód	Długość sieci kanalizacyjnej (GUS, UG) [km]	0	0	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Budowa kanalizacji sanitarnej. .	Gmina	
4	Gospodarka wodno -ściekowa	Poprawa jakości wód	Liczba nowych oczyszczalni ścieków (UG, GUS) [szt.]	0	0	Budowa instalacji do oczyszczania ścieków	Budowa oczyszczalni ścieków	Gmina, PROF,WFOŚ	
6	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Zapewnienie wysokiej, jakości powietrza atmosferycznego/o	Długość nowo wybudowanych /zmodernizowanych dróg	-	3	Zmniejszenie emisji liniowej	Modernizacja dróg powiatowych -1913W	Powiat	

		graniczenie uciążliwości hałasu	(Starostwo Powiatowe) [km]				(Tymienica-Gustawów) -1915W (Kijanka) -4530W (Siekierka Stara)		
7	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Zapewnienie wysokiej, jakości powietrza atmosferycznego/o graniczenie uciążliwości hałasu	Długość nowo wybudowanych /zmodernizowa nych dróg (Starostwo Powiatowe) [km]	-	-	Zmniejszenie emisji liniowej	Modernizacja dróg gminnych	Gmina	
8	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Zapewnienie wysokiej, jakości powietrza atmosferycznego	Długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych (UG) [km]	-	-	Zmniejszenie emisji liniowej	Budowa ścieżek rowerowych	Gmina	
9	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Uporządkowanie gospodarki odpadami	Ilość usuniętego azbestu (UG) [Mg]/liczba zaktualizowany ch programów usuwania azbestu (UG) [szt.]	-	-	Zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych na budynkach zabudowy mieszkalnej i obiektach użyteczności publicznej	Usuwania wyrobów azbestowych /aktualizacja programu usuwania wyrobów azbestowych	Gmina, WFOŚ	-

Źródło; UG Chotcza

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Przemysław Zawolski

Załącznik do Uchwały Nr XXV/111/26
Rady Gminy w Chotczy
z dnia 27 lutego 2026r.

9.ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

9.1 Ogólne zasady zarzadzania ochroną środowiska

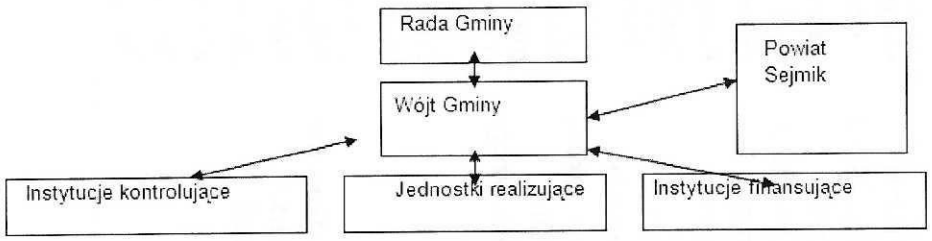
Zarządzanie ochroną środowiska powinno opierać się na następujących zasadach, wynikających z polityki ekologicznej Polski i Unii Europejskiej:

- zasada przezorności
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego
- zasada regionalizacji
- zasada uspołecznienia
- zasada „zanieczyszczający płaci"
- zasada prewencji
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT)
- zasada subsydiarności
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Na szczeblu gminnym zarządzanie ochroną środowiska dotyczy zadań własnych Gminy oraz koordynacji zadań realizowanych przez, jednostki organizacyjne, podmioty gospodarcze - uznanych za ważne dla stanu środowiska naturalnego w gminach.
W realizacji Programu uczestniczą:

- podmioty prowadzące działania organizacyjne i zarządzające programem,
- podmioty uczestniczące w realizacji poszczególnych zadań,
- jednostki kontrolujące realizację Programu oraz efekty,
- mieszkańcy gminy, jako końcowy beneficjent Programu.

Organem odpowiedzialnym za realizację Programu jest Wójt Gminy, zobowiązany do składania cyklicznych raportów Radzie Gminy. Realizacja Programu wymaga współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej (szczebla wojewódzkiego, gmin wchodzących w skład powiatu), administracji specjalnej, w kompetencjach, której znajdują się sprawy kontroli stanu środowiska.

Rysunek 3. Schemat zarządzania w ochronie środowiska na szczeblu gminnym

9.2 Instrumenty zarządzania środowiskiem

Do instrumentów zarządzania środowiskiem zaliczane są:

- instrumenty prawne – ustawy i rozporządzenia, dających odpowiednie kompetencje organom administracji rządowej i samorządowej oraz organom administracji specjalnej,
- instrumenty finansowe – opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, fundusze celowe,

- instrumenty społeczne – współdziałanie i partnerstwo, edukacja ekologiczna, komunikacja społeczna,
- instrumenty strukturalne – strategie i programy wdrożeniowe.

9.3. Wdrażanie programu

9.3.1. Środki finansowe na realizację programu

Na wdrażanie Programu ochrony środowiska mogą być przeznaczone:

- ✓ środki własne,
- ✓ kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- ✓ kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- ✓ obligacje
- ✓ dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych

Podstawowymi źródłami środków zewnętrznych, z których mogą korzystać samorządy dla realizacji programów ochrony środowiska to:

- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy, Wojewódzki)
- ✓ Rządowy Fundusz Inwestycyjny Polski Ład
- ✓ Fundusze UE

- Źródła krajowe

Własne środki samorządu terytorialnego

Własne środki są niezbędne do uzyskania niektórych dotacji. Fundusze samorządu terytorialnego pochodzą ze środków, takich jak: podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest głównym źródłem finansowania w Polsce inwestycji proekologicznych (finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej) - obszarów ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od dnia 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.
Celem działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.
Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:
- ochrona powietrza,
- ochrona wód i gospodarka wodna,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,
- geologia i górnictwo,
- edukacja ekologiczna,
- państwowy Monitoring Środowiska,

- programy między dziedzinowe,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej stosowane są trzy formy dofinansowywania:
- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NFOŚiGW, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja, czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nie inwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju, ponieważ:
- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- jest ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, jako regionalna instytucja finansów publicznych, jest od przeszło 20 lat strategicznym partnerem samorządów, oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony środowiska. Nasza działalność jest ukierunkowana na finansowe wspieranie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego kraju i realizacji programów ekologicznych regionu.
Podstawowymi priorytetami środowiskowym wspieranymi przez Fundusz są:
- szeroko rozumiana ochrona atmosfery (w tym odnawialne źródła energii i poprawa efektywności energetycznej),
- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- edukacja ekologiczna.

Cel strategiczny Funduszu jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku.

Rządowy Fundusz Inwestycyjny Polski Ład

Rządowy Fundusz Polski Ład to Program Inwestycji Strategicznych, który ma na celu dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce. To Program, który jest zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu. Założenia Programu Inwestycji Strategicznych:
- pobudzenie aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego,
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości,
- poprawa warunków życia obywateli,
- powstanie nowych miejsc pracy,
- wsparcie zrównoważonego rozwoju,
- efektywne zaangażowanie sektora finansowego.

Program obejmuje ponad 30 obszarów gospodarki, w tym m.in.: inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycje społeczne tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe. Przekazane fundusze mają na celu wspomaganie ochrony środowiska naturalnego. Obejmą one „zielone" inwestycje i programy wspierające obywateli oraz dążące do poprawy jakości środowiska w Polsce.

- Źródła zagraniczne

Fundusze Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich, którymi są: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmie Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Dokument, jakim jest Umowa Partnerstwa, określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, na którą w przyszłej perspektywie będziemy mieli 72,2 miliarda euro, oraz środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji o wartości 3,8 miliarda euro. Łącznie to około 76 miliardów euro.

9.4 KOSZTY REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

Kalkulacja kosztów realizacji programów została przeprowadzona w oparciu o plany inwestycyjne Gminy oraz koszty inwestycji i działań realizowanych przez tę jednostkę. Należy nadmienić, iż zaplanowane wydatkowanie środków na ochronę środowiska w latach 2026 - 2029 i 2026 – 2033 wpłynie na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ochronie środowiska na terenie gminy (tab.26).
Źródłami finansowania poszczególnych zadań będą głównie:
- Środki własne z budżetu Gminy na dany rok,

- Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusze krajowe,
- Fundusze UE
- inne.

10 MONITORING, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

10.1. Monitoring

Osiągnięcie celów, wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu realizacji Programu. Stały monitoring umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie – w razie wystąpienia takiej konieczności – odpowiednich korekt.

Tabela 26. Harmonogram działań monitorujących Program

Działanie	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Monitoring stanu środowiska	X	X	X	X	X	X	X	X
Raporty z realizacji programu			X		X		X	
Aktualizacja programu				X				X

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy Gminy sporządza, co 2 lata raport, a następnie przedstawia opracowany dokument radzie gminy. Zarówno program jak i raporty powinny zostać umieszczone na stronie internetowej Urzędu Gminy.

Wprowadzenie wskaźników środowiskowych ma na celu umożliwienie okresowej weryfikacji podejmowanych działań.

Tabela 27. Wzór harmonogramu realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chotcza na lata 2026 - 2029 z perspektywą do roku 2033

Obszar interwencji	Nazwa zadania			Wskaźnik				Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania* [%]	Podmiot odpowiedzialny	Dodatkowa informacja o zadaniu
		Stan realizacji	Koszty poniesione	Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta				
		zrealizowano w trakcie realizacji niezrealizowano									
		zrealizowano w trakcie realizacji niezrealizowano									

*stopień wykonania zadania = (wartość bazowa wskaźnika – wartość osiągnięta wskaźnika) / (wartość bazowa – wartość docelowa wskaxnika ×100%)

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Przemysław Zawolski

Załącznik do Uchwały Nr XXV/111/26
Rady Gminy w Chotczy
z dnia 27 lutego 2026r.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowy Koszt [zł]								Razem 2026 - 2033	Potencjalne źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033		
1.	Gospodarka wodno -ściekowa	Budowa kanalizacji sanitarnej Budowa oczyszczalni	Gmina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy Fundusze Krajowe (WFOŚiGW) i UE
2.	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Modernizacja/przebudowa dróg gminnych	Gmina	270 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	3 000 070	Budżet Gminy,Fundusze Krajowe i UE
3.	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Termomodernizacja	Gmina	-	-	40 000	40 000	60 000	80 000			220 000	Budżet Gminy, Fundusze Krajowe (WFOŚiGW) i UE
4.	Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego	Odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej i gosp. indywidualnych	Gmina	1 500 000	-	1 000 000	-	-	2 000 000	-	-	4 500 000	Budżet Gminy Fundusze Krajowe (WFOŚiGW) i UE
5.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwania wyrobów azbestowych /aktualizacja programu usuwania wyrobów azbestowych	Gmina	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	25 000	25 000	30 000	180 000	Budżet Gminy (środki pomocowe dotacja WFOŚiGW)
6.	Zasoby przyrodnicze	Pielęgnacja pomników przyrody	Gmina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy
7	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie techniczne jednostek straży pożarnej	Gmina	200 000	150 000	150 000	800 000	150 000	150 000	150 000	150 000	1 900 000	Gmina, WFOŚiGW
8	Gospodarka wodno -ściekowa	Przydomowe oczyszczalnie ścieków:	Gmina	-	1 000 000	-	1 000 000	-	-	1 000 000	-	3 000 000	Budżet Gminy Fundusze Krajowe (WFOŚiGW) i UE
Razem				1 990 000	1 570 000	1 610 000	1 860 000	630 000	2 655 000	1 575 000	580 000	12 800 070	

Źródło; UG Chotcza

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Przemysław Zawolski

11 SPIS MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Żeglugi Śródlądowej z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2019 r., poz.2148
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2023 r., poz. 537 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r., poz. 845)
- Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. z 2023 r., poz. 569 z późn. zm.)
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz.U. z 2023 r., poz. 1336 z późn. zm.)
- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991r
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r., poz. 1587 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448)
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2023 r., poz.1469 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1530)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz.U. z 2017 r., poz. 2412)
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. z 2023 r., poz. 1075)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 września 2012 r. w sprawie gleboznawczej klasyfikacji gruntów (Dz. U. z 2012 r., poz. 1246)
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2022 r., poz. 2409)
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2023 r., poz.1469 z późn. zm.)

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030
- Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Lipskiego na lata 2021-2030

12. SPIS TABEL

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według wybranych sekcji na terenie gminy Chotcza w 2024 roku 16
Tabela 2. Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych na terenie gminy Chotcza według siedziby gospodarstwa 16
Tabela 3. Wykaz miejscowości soleckich na terenie gminy Chotcza wraz z liczbą mieszkańców w 2024 roku 17
Tabela 4. Szczegółowe dane demograficzne gminy Chotcza w 2024 roku 18
Tabela 5. Liczba mieszkańców gminy Chotcza w latach 2021 - 2024 18
Tabela 6. Przyrost naturalny (‰) w gminie Chotcza w latach 2021 - 2024 18
Tabela 7. Budynki mieszkalne w gminie Chotcza 18
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki 2024 rok 19
Tabela 9. Zestawienie instalacji grzewczych na terenie gminy Chotcza w obiektach użyteczności publicznej 22
Tabela 10. Wykaz odcinków dróg powiatowych na terenie gminy Chotcza 22
Tabela 11. Wykaz odcinków dróg gminnych na terenie gminy Chotcza 22
Tabela 13. Eksploatacja ujęć wody na terenie gminy Chotcza w 2024 roku 20
Tabela 13. Zestawienie porównawcze danych dot. ilości pobranej wody z instalacji wodociągowej i jej długości na terenie powiatu lipskiego i gminy Chotcza w 2024 roku 28
Tabela 14. Melioracje podstawowe i szczegółowe na terenie gminy Chotcza 28
Tabela 15. Użytkowanie gruntów na terenie gminy Chotcza 31
Tabela 16. Kategorie agronomiczne gleby na terenie gminy Chotcza 33
Tabela 17. Wykaz poszczególnych złóż na terenie gminy Chotcza 27
Tabela 18. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby 28
Tabela 19. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Chotcza 44
Tabela 20. Zestawienie ilości zebranych zmieszanych odpadów komunalnych na terenie gminy Chotcza w latach 2021 – 2024 37
Tabela 21. Zestawienie ilości zebranych w sposób selektywny odpadów komunalnych na terenie gminy Chotcza w latach 2021 – 2024 37
Tabela 22. Struktura dochodów budżetu Gminy Chotcza w latach 2021 - 2024 39
Tabela 23. Wykonanie budżetu wydatków Gminy Chotcza w latach 2021 - 2024 39
Tabela 24. Nakłady na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w latach 2021 – 2024 w Gminie Chotcza (według najważniejszych inwestycji) 39
Tabela 25. Obszary, cele, kierunki interwencji i zadania 50
Tabela 26. Harmonogram zadań wraz z ich finansowaniem 49

13.SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie GZWP nr 405 Niecka Radomska na terenie gminy Chotcza (GPOS 2009) 20
Rysunek 2. Potencjał odnawialnych źródeł energii na Mazowszu 40
Rysunek 3. Schemat zarządzania w ochronie środowiska na szczeblu gminnym 44

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Przemysław Zawolski